

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Kristýna Hovorková

Motorika předškolního dítěte v kontextu podmínek v mateřské škole

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Motorika předškolního dítěte v kontextu podmínek v mateřské škole* vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, duben 2018

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Zdeňku Rehtíkovi, za odbornou pomoc, cenné rady a podporu při zpracování bakalářské práce. Rovněž děkuji ředitelkám, učitelkám mateřských škol a rodičům za spolupráci při provádění výzkum a své rodině a přátelům za podporu v průběhu celého studia.

Obsah

Úvod	6
I. Teoretická část	8
1 Pohyb a motorika	8
1.1 Schopnost versus dovednost	10
1.2 Motorické schopnosti	10
1.3 Motorické dovednosti.....	10
1.4 Oslabení motorických dovedností a schopností.....	12
1.4.1 Rozvoj schopností a dovedností v oblasti hrubé motoriky	13
1.5 Motorické učení	14
1.5.1 Fáze motorického učení	14
1.5.2 Cíl učení	16
1.6 Hodnocení motoriky.....	16
1.7 Lateralita v motorice	19
2 Vývoj.....	20
2.1 Motorický vývoj od narození do předškolního období	20
2.2 Novorozenecké období.....	21
2.3 Kojenecké období.....	21
2.4 Batolecí období	21
3 Předškolní období.....	23
3.1 Základní vymezení a charakteristika předškolního období	23
3.2 Motorika v předškolním období.....	24
3.2.1 Vliv rodiny na motoriku dítěte	24
4 Mateřská škola	26
4.1 Školy veřejné a soukromé.....	26
4.2 Školy alternativní	27
4.3 Tělesná výchova v mateřské škole.....	28

4.3.1	Řízená tělesná výchova	29
4.3.2	Bezpečnost.....	29
II.	Praktická část	30
5	Výzkum	30
5.1	Charakteristika výzkumu	30
5.2	Cíl výzkumu.....	30
5.3	Výzkumné otázky.....	30
5.4	Metody výzkumu	31
5.5	Organizace a postup výzkumu	31
5.6	Zkoumané mateřské školy	31
5.6.1	Charakteristika mateřských škol.....	32
5.6.2	Podmínky mateřských škol	33
5.7	Charakteristika výzkumného souboru.....	40
6	ZÁVĚR.....	50
7	SHRNUTÍ.....	51
8	SUMMARY	52
	Seznam použitých zdrojů	54
	Seznam zkratk	56
	Seznam grafů.....	57
	Seznam příloh.....	58

Úvod

Při mém studiu jsem navštívila mateřské školy na vesnicích, městech i krajských městech, proto jsem již v té době měla možnost porovnávat výkony dětí. I když jsem se na to nesoustředila záměrně a systematicky, byly rozdíly znatelné. Děti vzdělávané na vesnicích mi přišly klidnější, pozornější a motoricky zdatnější. Zatímco děti ve větších městech měly více informací o moderních technologiích, větší možnost mimoškolních aktivit. A protože jsem byla vychovávána ke kladnému vztahu ke sportu, tak mě nejvíce zajímaly motorické dovednosti dětí. Všimla jsem si, že ve spoustě mateřských škol řízená tělesná výchova upadá hlavně ve větších městech. Do popředí se dostávají různé alternativy, možná na úkor některých tradičních postupů. Navíc jsem si na vlastní kůži vyzkoušela, že to, co je napsané, ještě neznamená, že tomu tak doopravdy je. Ačkoliv má škola ve svém školním vzdělávacím programu podrobně popsany program dne, ne vždy je dodržován.

Trochu mě mrzí, že dnešní uspěchaná doba vede rodiče k tomu, aby své děti posadili před televizi, než aby trávili čas společně a smysluplně. Dle mého názoru se má dětem v mateřských školách nechávat prostor pro spontánní pohyb, ale zároveň bychom měli do režimu dne zařazovat řízená cvičení, ve kterém se děti učí správnému držení těla, správnému dýchání, rozvoji rychlosti, vytrvalosti a jiných schopností, které později každý z nich využije, například na základní škole. Slova, která mě první napadnou při zmínce o předškolním věku, jsou motivace a hra. Proto si myslím, že pokud učitel motivuje a zvolí učení hravou formou, budou se děti učit rády a cvičení je bude bavit.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická obsahuje čtyři kapitoly. V první kapitole se věnuji pohybu a motorice, vymezuji zde rozdíl mezi schopnostmi a dovednostmi. Uvádím zde některé techniky, které se využívají při hodnocení motoriky. A také zde zmiňuji pojem laterálita. Ve druhé kapitole jsem se zaměřila na motorický vývoj jedince od narození do předškolního věku. Předškolní věk jsem více popsala ve třetí kapitole, kde jsem v krátkosti zmínila i vliv rodiny na motoriku dítěte. V poslední teoretické kapitole o mateřských školách zmiňuji alternativní směry škol, školy veřejné a soukromé.

Hlavní náplní části praktické je výzkum, který je zde i rozepsán spolu s organizací a metodami, které byly použity. Mateřské školy, ve kterých jsem výzkum prováděla, i jejich podmínky a vybavení jsou také součástí mé bakalářské práce. Mateřské školy jsem zvolila

v Libereckém kraji, tedy v kraji mého bydliště. Záměrně jsem si vybrala školy od sebe co nejvíce odlišné, aby byl znatelný rozdíl.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit vliv podmínek mateřských škol na motorické dovednosti dětí v předškolním věku.

I. Teoretická část

1 Pohyb a motorika

Pohyb obecně je jeden ze základních rysů živé hmoty, je vázán na čas i prostor. Jedná se o nejvýraznější projev aktivity pohybového systému, jediného systému v našem těle, který dokážeme řídit vědomě. Snaha pedagogů směřuje k tomu, aby kvalita pohybů dětí byla co největší a nedocházelo k maladaptaci organismu. V dnešní době je největším problémem jednostrannost a nedostatek stimulace v pohybové oblasti. Hlavním vykonavatelem pohybu je sval. (Nosek, Pyšný a kol., 2002)

Pohyb může mít velký význam pro učitele v diagnostice dítěte po stránce tělesné, ale i duševní. Děti duševně opožděné mívají často problémy s koordinací a pohyby těla. Učitel mateřské školy by proto měl znát vývoj dítěte, aby odchylky zvládl včas rozpoznat, případně zjistit úroveň motoriky dítěte. (Helena Tatrová, 1958)

Pohyb je pro děti přirozenou potřebou, bylo dokázáno, že pokud nejsou děti omezovány, pohybují se spontánně zhruba 5 až 6 hodin denně, a to ve vysoké intenzitě 160–200 tepů za minutu. (Kučera 1984 in Dvořáková, 1998)

Nosek, Pyšný a kol. (2002, s. 101) **pohyb** definují jako „činnost účelově řízená nervovou soustavou (dále také jako CNS). Může probíhat stereotypně jako podvědomě kontrolovaný pohybový program anebo jako vědomě řízená reakce. Základní rámcové pohybové programy jsou již geneticky a druhově specificky začleněny do CNS, ale jsou dále učením a doplňovány a rozšiřovány.“

Szabová (1999, s. 11) vymezuje pojem pohyb člověka, který „je výsledkem jeho pohybových možností, účastní se na něm následující položky:

- *konstituční činitele (stavba těla)*
- *motorika (hybnost)*
- *psychické činitele.“*

Samotnou **motoriku** člověka chápe jako „souhrn všech jeho potencionálních pohybových předpokladů, které mu spolu s konstitučními a psychickými činiteli umožňují vykonávat různé pohybové úkony a činnosti.“ (Szabová, 1999, s. 11)

Průcha, Walterová, Mareš (1998, s. 136) popisují motoriku takto: „*Celková pohybová schopnost organismu. Zahrnuje činnosti označované jako grafomotorika a senzomotorika.*“

Bednářová (2007) rozděluje motoriku na:

- hrubá motorika
- jemná motorika
- grafomotorika
- motorika mluvidel
- motorika očních pohybů.

Dvořáková (2009) charakterizuje obsah tělesné výchovy v předškolním věku jako **základní motoriku**, kterou by měl v rámci svých možností zvládnout každý. Zahrnuje:

- vnímání a poznání vlastního těla
- orientaci v prostoru
- vnímání vztahů věcného i sociálního charakteru.

Dítě se ve svém vývoji motoriky nejprve učí pohybům nelokomočním, manipulačním a nakonec lokomočním. Prvním lokomočním pohybem je **lezení**. Pro děti je pohodlnější lezení po kolenou, z hlediska vývoje je pro děti vhodnější lezení ve vzporu dřepmo, které má pozitivní dopad na svalstvo zad, horních i dolních končetin. Ze země se dítě začíná stavět a kolem prvního roku i chodit a zhruba o rok až dva později **běhat**. V předškolním věku se za pomoci něj hravou formou rozvíjí rychlost a vytrvalost. Se zvládnutím chůze a běhu přicházejí na řadu **skoky**, které se vyvíjejí postupně. Dítě ve věku dvou let by mělo být schopné **skoku do dálky z místa** za použití paží a doskočit na obě nohy. Na uchopování předmětů, jakožto první manipulační dovednosti, které se dítě učí, navazuje **házení**. První se naučí odhodu spodním obloukem, poté bočním a v pěti letech už by mělo zvládat horní oblouk běžně. Důvodem neúspěchu může být nedostatek možností. Obtížnější verze uchopování je **chytání** letícího míče. U menších dětí je lepší volit větší míč, tenisový míček je schopno dítě chytit zhruba v šesti letech. Chlapci jsou na tom o něco lépe než děvčata, a to i u **kopání**, které je charakteristické spíše pro chlapce. (Dvořáková, 2009)

1.1 Schopnost versus dovednost

Hned v začátku je potřeba vysvětlit rozdíl mezi oběma pojmy. Motorická schopnost je předpoklad, čeho je možné dosáhnout, kdežto dovednost je učením nabytá způsobilost. Je zřejmé, že oba pojmy spolu úzce souvisí a navzájem se ovlivňují. (Hájek, 2001)

Tab. č. 1

	Motorická schopnost	Motorická dovednost
Vymezení	částečně geneticky podmíněný předpoklad	učením získaná pohotovost k pohybové činnosti
Rozlišení	částečně vrozená obecná stabilní a trvalá	vytvořená učením specifická změnitelná praxí
Příklady	silové, vytrvalostní, rychlostní aj.	smečovat, řídit auto, skákat, jezdit na kole
Rozvíjení pomocí	trénink	nácvik, výcvik

(Měkota, Novosad, 2005, s. 17)

1.2 Motorické schopnosti

To, proč se někdo naučí běhat rychleji a lépe než jiný, ovlivňují právě vrozené schopnosti, a proto někoho můžou omezovat, druhému napomáhat. Avšak i zde hraje velkou roli prostředí, i jedinec s podnětným prostředím a horším genetickým základem se může stát lepším sportovcem než jedinec z prostředí nepodnětného. Základní dělení motorických schopností je na koordinační a kondiční. (Měkota, Novosad, 2005)

Geneticky podmíněné předpoklady pro vytvoření schopností se nazývají **vlohy**. To, jak moc se vrozené vlohy rozvinou, ovlivňují vlastnosti jedince, prostředí, vzory, podněty a samozřejmě mnoho jiného. (Rozsypalová, Čechová, Mellanová, 2003)

1.3 Motorické dovednosti

Dovednosti jsou získaná schopnost pomocí motorického učení k provedení pohybového úkolu. Může jím být jízda na bruslích, hraní volejbalu nebo fotbalu. Dělení dovedností má několik hledisek. Rychtecký (2002) dělí pohybové dovednosti do šesti kategorií:

1. Dle **zapojení smyslů, nervosvalového systému a výsledku** můžeme dovednosti rozdělit na **percepční** (využívání spíše smyslových orgánů) a **motorické** (převažuje pohybový projev). Jedná se o převažující hodnotu, kdy v některých aktivitách dominuje sensorické zpracování a u jiných zase motorický projev. Nejedná se o srovnání obtížnosti nácviku, nýbrž dominance v provedení dovednosti.

2. Dle **převažujícího vstupu či výstupu** máme tři charakteristiky, **výstupově dominantní** (podobně jako u motorických hraje hlavní roli pohyb a také úsilí cvičence, jeho energetický výdej), **vstupově dominantní** (je důležitý sensorický vstup – podnětová situace – aferentní syntéza) a **kognitivní** (využívá kognitivních funkcí, jakými jsou například prostorová orientace, pozornost, nebo třeba myšlení. Využití je převážně ve sportovních hrách).

3. Třetím aspektem je **časový vztah k podnětu a reakci**, kam spadají dovednosti diskrétní, sériové a kontinuální. U **diskrétních** dovedností je průběh krátký, začátek a konec činnosti se znatelně liší. Díky krátkému trvání je korekce v průběhu činnosti víceméně nemožná. Příkladem může být úder v golfu nebo ve volejbale. Stejně jako u diskrétních činností, tak i u **sériových** můžeme vymezit začátek i konec. Dají se chápat jako více pohybových operací a můžou být v odlišeném rytmu i tempu. Příklad si můžeme vzít z atletických činností, například skok o tyči. U **kontinuálních** dovedností se oproti dvěma předchozím nedá vymezit začátek a konec, jelikož se určitý pohyb stále opakuje (běh, jízda na kole).

4. Uzavřené a otevřené dovednosti jsou tříděny podle **vztahu k podnětu a prostředí**. K **uzavřeným** dovednostem patří ty dovednosti, ve kterých není potřeba přizpůsobovat se, jelikož jsou podmínky neměnné, tak můžeme použít naučenou dovednost beze změny. U měnícího se prostředí využíváme dovedností **otevřených**. Změna může nastat jak v čase, tak v prostředí, působením lidí a věcí. Nejčastější zastoupení je ve sportovních hrách.

5. Vzhledem k **rozměru a přesnosti pohybu** máme dovednosti hrubé a jemné. Dovednosti, k nimž je potřeba zapojení větších svalových skupin, jsou pojmenovány jako **hrubé**. Naopak malé svalové skupiny, převážně pohyby prstů a rukou, jsou prováděny jako dovednosti **jemné**.

6. Na **principu novosti** jsou dovednosti rozděleny na nové a známé. Pokud jsme činnosti již dříve prováděli, nebo pouze viděli, jedná se o dovednosti **známé**. Jedná-li se o neznámé činnosti, které se v běžné praxi skoro nevyskytují, jsou to dovednosti **nové**. Pomocí nich se zjišťuje docilita, která patří mezi schopnosti ukazující nám možnost učení se novým věcem. Dyspraxie může označovat právě nízkou míru docility.

Dvořáková (2009) uvádí jednodušší dělení dovedností, a to dle typu pohybu na:

- **lokomoční** – pohyb v prostoru (chůze, běh, lezení, plazení)
- **nelokomoční** – pohyby na místě (pohyby nohou, rukou, trupu)
- **manipulační** – manipulace s předměty (odpal míčku pálkou).

Znaky motorické dovednosti uvádí Hájek (2001):

- celistvý pohyb
- svalové napětí je optimální
- souhyby vymizely
- kontrola je prováděna kinesteticky
- přizpůsobivá změnám
- stabilita.

Čáp (1980) popisuje znaky naučené dovednosti jako:

- kvalita (bezchybné provedení)
- rychlost
- snížení únavy
- způsob provedení (vlastní styl).

Dovednosti můžou oproti zdokonalování také oslabovat, důvodem může být znovuoobnovení chyb, zhoršení stavu jedince (nemoc, únava).

1.4 Oslabení motorických dovedností a schopností

„Úroveň motorických schopností a dovedností prolíná celý vývoj dítěte. Ovlivňuje fyzickou zdatnost, výběr pohybových aktivit, zapojení do kolektivu dětí, vnímání, řeč, kresbu, později psaní.“ (Bednářová, 2007, s. 7)

U méně obratných dětí se dovednosti liší v provedení a rychlosti pohybů. Takové děti se mohou náročnějším aktivitám vyhýbat. Bednářová (2007) popisuje, co může oslabení motoriky způsobit:

- menší výběr pohybových aktivit
- nesdílení aktivit s ostatními
- nezapojení do kolektivu
- neobratnost mluvidel – souvisí s řečovými schopnostmi
- vliv na vnímání
- problémy v psaní.

1.4.1 Rozvoj schopností a dovedností v oblasti hrubé motoriky

Kirbyová (2000) doporučuje zlepšení stability, čehož docílíte posilováním ramenního a kyčelního svalstva. V míčových dovednostech je dobrou volbou molitanový míč a cíl větších rozměrů, úspěch dítě motivuje a podněcuje k dalším činnostem.

Bednářová (2007) doporučuje neodpírat dětem přirozený pohyb, spontánní běhání, hry s ostatními. Důležité je dítě chválit, povzbuzovat a dodávat mu odvalu. Spontánní aktivity je vhodné doplnit o cvičení. Při přetrvávajících potížích můžeme navrhnout konzultaci s odborníkem a začlenění rehabilitačních cviků.

1.4.1.1 Hry zaměřené na zlepšení dovedností hrubé motoriky

- Hra na vojáky (podlézání, prolézání, přelézání)
- Hry s pálkou a míčem (badminton)
- Trampolíny a skákací hrady (rozvoj rovnováhy)
- Tvůrčí činnosti (malování, koláže, práce s hlinou, trhání a mačkání papíru)
- Hry s míčem

Nejprve je vhodné používat větší míče a pomaleji pohybující se předměty – nafukovací balonky, šátky. Z tradičních her jsou vhodné hry: na babu, na schovávanou, chodí pešek okolo aj. (Kirbyová, 2000)

1.5 Motorické učení

Proces osvojování si motorických dovedností, jež je přirozenou součástí lidského vývoje. Kvalitu učení ovlivňují vnitřní, vnější a výsledkové faktory. Vnitřní faktory chápeme jako osobnost jedince, například jeho temperament, oproti tomu vnějšími činiteli jsou myšleny podmínky nebo učitel. Posledním, asi nejméně známým činitelem, jsou výsledkové faktory – obtížnost úkolu, transfer. (Hájek, 2001)

Battineli (2007) mimo jiné zmiňuje praxi jako velmi významnou roli při učení se. Jako další faktory, které ovlivňují schopnosti, uvádí sílu svalu, svalovou vytrvalost, rychlost, sílu, koordinaci a agilitu.

1.5.1 Fáze motorického učení

Fáze motorického učení rozděluje Hájek (2001) do tří fází:

1. Fáze generalizační

Také se nazývá fáze nácviku či seznamovací. Z těchto názvů už nám může být jasnější průběh. Nejprve je potřeba se s daným úkolem seznámit, ukázat správné provedení, možná úskalí a poté přijde na řadu samotný nácvik. Důležitou roli hraje motivace, u mladších dětí musíme motivovat my, postupně by měla převažovat motivace vnitřní. Po motivaci následuje vytvoření představy a tím myšlená správná ukázka pohybu. Tady je důležitý správný vzor a dokonalé provedení. Neméně důležité jsou podmínky ovlivňující nácvik, a to zejména v dodržení bezpečnosti. Učitel by si měl před výše zmiňovaným stanovit cíl, kterého chce dosáhnout, a při nácviku porovnávat pokusy s daným cílem. Při volbě cíle by měl učitel myslet na zásadu přiměřenosti a volit cíl vzhledem k věku dětí. První fáze je poměrně krátkodobá, v rozmezí desítek minut.

2. Fáze diferenciací

Ve druhé fázi nastává neustálé opakování pohybu a odstraňování chyb, čímž se zpevňuje a zpřesňuje správný pohyb. Oproti předchozí fázi se převážně zapojují svaly, které mají, až souhyby úplně vymizí. Znakem naučeného prvku je správné provedení v různých podmínkách, proto bychom pohyb neměli učit stále stejně, ale podmínky měnit. Ve školní tělesné výchově motorické učení končí touto fází.

3. Fáze stabilizační

Někteří autoři uvádějí fáze čtyři, ale Hájek (2001) popisuje fáze tři, kdy poslední fáze má dvě stádia. V prvním stádiu třetí fáze je motorický pohyb osvojený a technika provedení bezchybná, a proto můžeme vytvářet těžší podmínky, jakou může být například psychická zátěž, provedení daného pohybu při soutěži.

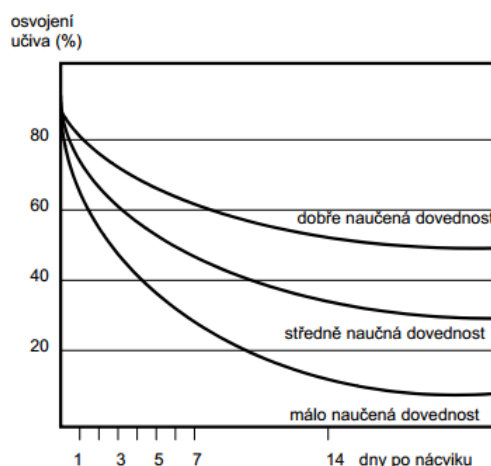
Ve druhém stádiu třetí fáze, označovaného jako mistrovství, dochází k tvořivé koordinaci pohybů. Jedinec by měl být schopen přizpůsobit pohyb aktuální situaci.

Tab. č. 2

	Úroveň motorických dovedností	Mentální aktivita	Proces v CNS
Generalizační	nízká	vysoká	iradiace
Diferenciační	střední	střední	koncentrace
Stabilizační, 1. část	vysoká	nízká	stabilizace
Stabilizační, 2. část	sportovní mistrovství	vysoká	tvořivá asociace

(Hájek, 2001, s. 30-32)

Významnou roli hraje v motorické učení **transfer**. V praxi to znamená, že pokud se naučíme bruslit na bruslích, zvládneme bruslení i na běžeckých lyžích. Transfer může být i záporný, tzv. interference. Záporný vliv na naučené dovednosti má i **retence** = schopnost uchování, zapamatování dovednosti. Efektivitu učení nám ukazuje schopnost využití naučených dovedností. (Rychtecký, 2002)

Obr. č. 1 Křivka zapominání (Vaněk 1972 in Rychtecký, 2002 s. 80)

Retenci ovlivňuje:

- pohyb (lépe se pamatují dovednosti diskrétní než kontinuální)
- nácvik (správné osvojení)
- čas (malý časový odstup od nácviku)
- důležitost (jestli je to pro mě důležité)
- hloubka (málo, hodně naučená dovednost).

(Rychtecký, 2002)

1.5.2 Cíl učení

Efektivitu učení neovlivňuje pouze retence, ale i cíl učení. Cíl by měl být žákům srozumitelný a jasný, aby se s ním mohli vnitřně ztotožnit. Učitel by měl zajistit návaznost na předchozí dovednosti, zvolit cíl přiměřený věku i dovednostem žáků. Dále by měl volit vhodné metody, formy, prostředky a zajistit bezpečnost žáků. (Rychtecký, 2002)

1.6 Hodnocení motoriky

K hodnocení pohybové aktivity se využívá různých technik. Jako nejpoužívanější uvádí Hájek (2001) rozhovory, dotazníky, pozorování, motorické testy, škálování, grafické techniky a jiné techniky.

a) Rozhovor, dotazník

Využívá se spíše ke zjišťování charakteristik a názorů v oblasti motoriky. U obou technik je dobrá struktura, která nám zajistí objektivitu hodnocení.

b) Škálování

„*Soubor různých postupů, jimiž lze vytvářet škály.*“ (Průcha, Walterová, Mareš 1998, s. 247)

Můžeme využívat různých technik a metod, ale v hodnocení motoriky se používají jednodušší techniky, jako uspořádání do pořadí, skupin, párové srovnávání a posuzovací škály, které se ještě dělí na numerické, grafické, standardní, kumulativní a kombinované.

c) Grafické techniky

Založená na grafickém zachycení pohybuujícího se jevu. V dnešní době se často využívá videozáznam, který nahradil dříve využívané fotografie.

d) Jiné techniky

Techniky z příbuzných oborů, například z fyziologie, psychologie, pedagogiky. Mají spíše doplňkový charakter.

e) Pozorování

Může být krátkodobé, dlouhodobé, přímé, nepřímé. Nevýhoda je subjektivnost, kdy každý hodnotí trochu jinak, proto je podmínkou odbornost a formulace cíle. Hodnocení může být zaznamenáváno slovně nebo body.

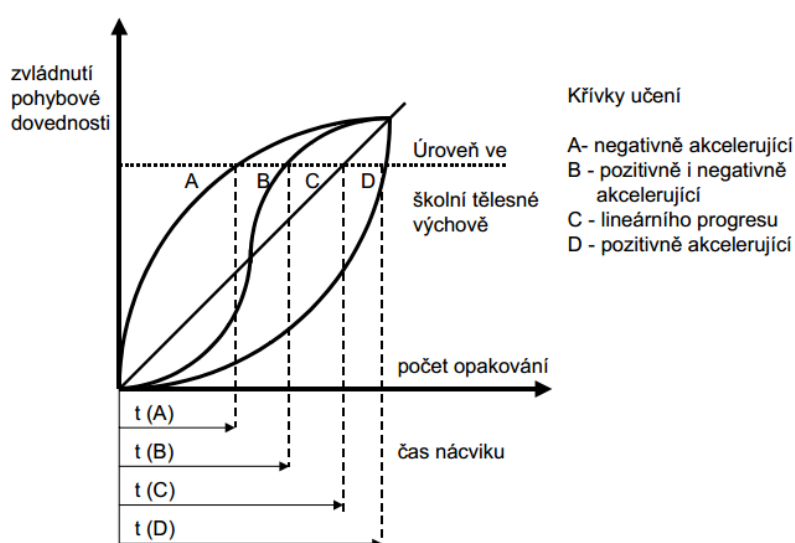
f) Motorický test

Test nebo zkouška, při kterém se prováděný pohyb hodnotí testovým skóre, tedy číselně. Na rozdíl od přechozích metod bývá test standardizovaný – opakovatelný i při jiných podmínkách, spolehlivý, platný a hodnocení podléhá normám.

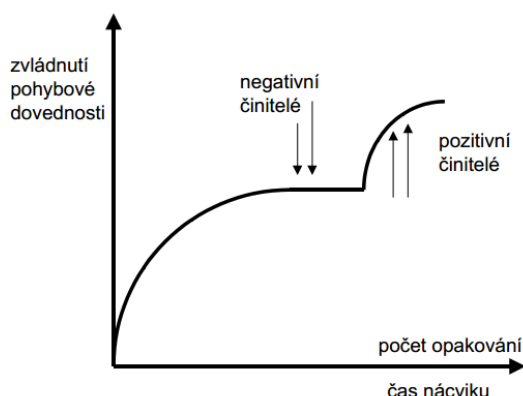
Hájek (2001) uvádí vlastnosti motorického testu:

- Reliabilita (spolehlivost)
- Objektivita
- Stabilita
- Validita (platnost).

Zvládnutí motorické dovednosti ukazuje **křivka učení**. Osa x vyznačuje počet opakování, čas; osa y úroveň pohybové dovednosti.

Obr. č. 2. Příklady křivek motorického učení (Rychtecký 2002 s. 72)

Obr. č. 3 *Plató efekt v křivce motorického učení (Rychtecký 2002 s. 72)*

Mezi subjektivní příčiny, tedy ty, které jsou spjaty se žákem, patří vztah k aktivitě, sebevědomí, zdravotní stav nebo motivace. K objektivním příčinám patří intenzita tréninku, nesprávné metody učení. (Rychtecký 2002)

Druhy senzomotorického učení:

Rychtecký (2002) rozlišuje pět různých druhů motorického učení, kam patří učení imitační, instrukční, zpětnovazební, problémové a ideomotorické.

a) Imitační učení (cvič podle mě)

Nejznámější a nejvíce využívaná metody učení. Využívá se hlavně u mladších dětí, kdy se pohyb učí uceleně. Učitel předvede bezchybné provedení pohybu, žáci pozorují a poté se snaží pohyb předvést sami. Ustálení pohybu probíhá neustálým opakováním pohybu až do jeho zautomatizování.

b) Instrukční učení (cvič podle slovního návodu)

Tento druh už je považován za obtížnější, a proto nevhodný pro menší děti, jelikož představa o pohybu je utvářena pouze podle instrukcí. Pro mladší děti by bylo velmi obtížné rozumět názvosloví a představit si pohyb pouze dle slovního popisu. Zprvu je slovní popis delší, postupně se zkracuje a zaměřuje se na problémové úkony. Vhodný od 10 let.

c) Zpětnovazební učení (uč se ze svých chyb)

Založeno na principu pokus a omyl, který je nám jako lidstvu vlastní již od pravěku. Po provedení pohybu přichází zpětná vazba, kterou může provádět učitel nebo sám žák dle svých pocitů a zřejmých ukazatelů (míč skončil v síti, spadla laťka). Dobrým pomocníkem může být využití videozáznamu, kdy žák vidí na vlastní oči chyby, které si ani nemusí uvědomovat.

d) Problémové učení (hledej sám řešení úkolu)

Od jedinců se očekává větší samostatnost a kreativita při hledání řešení problému různé obtížnosti. Mohou využít znalosti i z jiných předmětů nebo svých předchozích zkušeností. Oproti předchozímu učení se nejedná o pokus, ale vše je předem promyšlené.

e) Ideomotorické učení (uč se pohybu i ve svých představách)

Učení založené na ideje, tedy myšlence, kdy si pohyb pouze představujeme. Poslední typ učení je vhodný na druhý stupeň základních škol, jelikož je potřeba rozvinutějšího abstraktního myšlení. Praktické cvičení je nenahraditelné, ale můžeme ho tímto způsobem alespoň doplnit.

1.7 Lateralita v motorice

„Pojem lateralita (lat. latus = strana, bok) vyjadřuje převažující činnost jedné strany těla nad druhou.“ (Hájek, 2001, s. 24)

Díky tomu, že se motorické nervové dráhy v našem mozku kříží, je levá strana těla řízena pravou hemisférou a stejně je tomu i naopak. Vyhraněnou lateralitu by měly mít děti při nástupu na druhý stupeň základní školy, ale její počátky můžeme nalézt již v prenatalním vývoji. Vliv na její vývoj má dědičnost, prostředí a v neposlední řadě vlastní činnost jedince. Můžeme se setkat s pojmem ambidextrie, kdy jedinec používá pravou i levou stranu na stejné úrovni. Vyhraněnost je pozitivní znak vývoje motoriky. Vyhraněnost horních a dolních končetin nemá žádnou souvislost. Lateralita může být tvarová či funkční. Nás bude z hlediska motoriky více zajímat lateralita funkční. Zabývá se tím, že využíváme jeden z párových orgánů (horní, dolní končetiny) častěji a snáze. Neznamená to, že bychom druhý neupřednostňovaný orgán vůbec nevyužívali, má spíše pomocnou funkci. (Hájek, 2001)

2 Vývoj

Vývoj neprolíná pouze část našeho života, ale týká se všech etap od narození až do smrti. Pro vývoj je charakteristická různorodost, plasticita, ale také třeba to, že je ovlivněn spousty faktory. Jedny z nejvýznamnějších jsou výchova, prostředí nebo dědičnost. Zastáncem výchovy, jakožto převládajícího faktoru, byl John Locke, který dítě přirovnává k „*tabule rasa*“ neboli *nepopsané desce*, která je čistá a všechno získá v průběhu života především výchovou, zkušenostmi a vlivem prostředí. Ale zpátky k samotnému vývoji, kterým prochází všechny živé organismy, nejenom lidé. Jedná se o nepřetržitě trvající proces se systematickou a déle trvající změnou. Mimo motoriky, které jsem věnovala první kapitole, se vyvíjejí také emoce, sociální vztahy nebo poznávací schopnosti jako například fantazie. (Blatný, 2016)

„Stabilita a změna se v kontextu vývojové psychologie obvykle zkoumá ve třech základních oblastech.

1. *Biologický vývoj: tělesný růst, zrání CNS, fyzické projevy stárnutí. Ve velké míře ovlivněn genetickými dispozicemi, podíl má i životní styl a životospráva.*

2. *Psychologický vývoj: změny v kognitivních, emočních a dalších oblastech, které ovlivňují prožívání a chování člověka.*

3. *Sociokulturní vývoj: zakotven v kultuře, společnosti, ve které člověk žije. Důležité jsou sociální instituce (škola, práce), na širší úrovni jde o celou kulturu a společnost.“*

(Blatný, 2016, s. 17-18)

2.1 Motorický vývoj od narození do předškolního období

Život člověka je rozdělen do životních období s vývojovými charakteristikami. Vývoj probíhá v některých obdobích rychleji, v jiných pomaleji. Také je neopakovatelný a nastávají v něm „senzitivní období“, které jsou vhodné pro rozvoj některých předpokladů. Vývojové charakteristiky jsou individuální, především záleží na prostředí a genetice. Motorika v kojeneckém věku je neurologicky řízena (neuromotorika), v předškolním věku je základem pohyb a vnímání (senzomotorika), v mladším školním věku je nutná mentální účast na pohybu (psychomotorika), v dalším stupni je důležitá kooperace a komunikace (sociálně ovlivněná motorika). (Suchomel, 2006)

2.2 Novorozenecké období

Novorozenec je jedinec od narození do konce prvního měsíce věku. Během prvních týdnů své pohyby záměrně neovládá a jsou podmíněny reflexivně s účelem ochránit sám sebe. Nakonec díky zrání centrální nervové soustavy a schopnosti kontroly vymizí. Jedná se o reflex hledací, Moorův, uchopovací, tonicky šijový a reflexivní chůzi. Díky reflexům je schopen novorozenec například sát, polykat, kašlat a mrkat. Dítě v novorozeneckém věku ještě nezvládá koordinaci očí a rukou. (Allen, 2008)

2.3 Kojenecké období

Trvá od jednoho měsíce do jednoho roku věku dítěte. V tomto období stále přetrvává reflexní chování, stejně jako tomu bylo v přechodném období. Oproti novorozeneckému období je kojeneček schopen pozorovat pohybující se předmět, ve čtvrtém měsíci je schopen převalit se ze zad na břicho a později i zpět. O dva měsíce později zvládnou někteří sedět a chodit se učí kolem devátého měsíce. (Blatný, 2016)

Jemná motorika: Jedno z hledisek manipulace je uchopování, které je zezáčátku *ulnární*, to znamená, že dítě do této činnosti nezapojuje palec. (Blatný, 2016)

Palec začínají využívat na konci této vývojové etapy, kdy obvykle berou své hračky za pomoci **klíšťkového úchopu**, používají palec a ukazováček izolovaně. (Allen, 2008)

Blatný (2016) uvádí jako další aspekt manipulace – uvolňování úchopu a pouštění věcí z ruky.

2.4 Batolecí období

Růst se oproti předchozím obdobím mírně zpomaluje, ale oproti tomu je tu výrazný posun ve vývoji v oblasti poznávacích procesů a motoriky. Dítě ve věku jednoho až tří let se nazývá batole díky způsobu chůze na počátku tohoto období, batolení. Vývoj v oblasti jemné motoriky můžeme sledovat při hrách jako jsou například stavebnice přímo určené takto malým dětem. Během druhého roku se naučí uchopovat předměty palcem proti dlani a na konci jsou schopni naučit se používat pastelky, kterými postupem času zvládají dělat čáry. V dnešní době, kdy je elektronika na vzestupu a prolíná se životem každého z nás, je ukazatelem vývoje jemné motoriky i schopnost používání elektronických zařízení jako jsou například tablety. (Blatný, 2016)

To, co mě v mé práci zajímá nejvíce, je oblast hrubé motoriky, kde se zlepšuje chůze a pohyb obecně. Na počátku si děti při chůzi pomáhají opíráním se o nábytek, ale obcházení

překážky jim dělá problém. Zdokonaluje se chůze po schodech, zprvu nezvládají střídat nohy. Jsou zde první pokusy o běh. Před vstupem do mateřských škol zvládají kopnutí do míče či hod míčkem. (Blatný, 2016)

3 Předškolní období

3.1 Základní vymezení a charakteristika předškolního období

Předškolní období se nazývá předškolním, jelikož předchází škole a děti jsou na školu připravováni. Důležité je vymezit si věkové rozmezí předškolního věku, někteří autoři uvádějí od 3 do 6 let, ale přesnější vymezení horní hranice je do vstupu na základní školu. Dítě ve věku tří let si zvládá hrát s hračkami, manipulovat s předměty, ale spousta schopností a dovedností se v předškolním věku teprve rozvíjí. (Bacus, 2004)

Blatný (2016) ilustruje tuto skutečnost v kreslení. Při vstupu do mateřské školy je většina dětí schopna čar, někteří zvládají i hlavonožce. Oproti tomu dítě před vstupem do školy by mělo nakreslit lidskou postavu i s hlavními částmi těla a detaily obličeje.

Předškolní věk nazývá Erikson 1968 (in Šmelová, 2004) iniciativním obdobím. Některá literatura uvádí toto období věkem otázek, které podněcují jeho zvědavost. Je to také období plné změn. Bloom uvádí, že inteligence dítěte se do 8 let rozvine až na 80 %, záleží především na prostředí a podnětech.

Činnost, která naplňuje většinu času dítěte předškolního věku, je **hra**, ve které se rozvíjí paměť, tvořivost, představivost, řeč, sebeovládání a motorika. Na rozdíl od batolecího období dítě přechází od paralelní hry ke hře kooperativní. To znamená, že si děti nehrají vedle sebe, ale spolu, čímž se rozvíjí vztah k vrstevníkům – spolupráce, tolerance, prosociální chování. Hra může být chápána jako přebytek energie nebo cvičení, ve kterém se dítě učí. Také se objevil názor, že dítě ve hře opakuje vývoj lidstva. Ať už je to jakkoliv, odborníci se shodují, že hra má pro dítě význam v jeho vývoji. Díky ní se stává zručným, učí se manipulovat s předměty, improvizuje, ale také relaxuje. V tomto období vznikají i základy pro přátelství, potřeba předvést se před ostatními. Začínají se projevovat genderové rozdíly viditelné například při výběru hraček, oblékání nebo v chování. (Čáp, Mareš, 2001).

Učitel by měl potřeby dětí respektovat a k tomu je nutné potřeby dětí znát. Dunovský (in Šmelová 2004) dělí potřeby dítěte na:

- biologické (výživa, hygiena)
- psychické
- potřeba stimulace (podnětné prostředí)

- potřeba smysluplnosti světa (řád, smysl)
- potřeba jistoty (citový vztah s rodiči)
- potřeba vlastní identity (zažití úspěchu)
- potřeba otevřené budoucnosti (naděje)
- sociální (kvalitní socializace, přijetí, láska, bezpečí)
- vývojové (na rozdíl od výše zmíněných, vedou k posunu na vyšší vývojový stupeň).

3.2 Motorika v předškolním období

V předškolním věku se u dětí rozvíjejí již nabyté dovednosti. Dítě ve věku tří let by mělo zvládat chůzi do schodů bez dopomoci i se střídáním nohou, udržet rovnováhu na jedné noze, chytat míč větších rozměrů a je tu znatelný rozdíl i v grafomotorice, kdy začíná držet psací potřeby špetkovým úchopem. Mohou tu být první náznaky, která ruka je dominantní. Dítě o rok starší, tedy čtyřleté, zvládá nejenom na noze stát, ale dokonce i poskakovat. Zlepšuje se i v odhodu vrchem, zvládne probíhat kolem překážek, přeskočí až patnácticentimetrovou překážku a dopadá na obě nohy. V pěti letech je schopno naučit se kotrmelec. Jeho rovnovážné schopnosti jsou též na vyšší úrovni, a proto přejde přes kladinu, vydrží stát deset vteřin na jedné noze. V oblasti laterality už by mělo být jasné, která ruka je dominantní. Dítě ve věku šesti let je díky dobré úrovni motoriky a propojení oka a ruky schopno provést kop do míče, odpal míče pálkou nebo jízdu na kole. (Allen, 2008)

3.2.1 Vliv rodiny na motoriku dítěte

V tělesné výchově ve škole se děti mohou naučit některé z pohybových dovedností, ale volný čas rodiny má na rozvoj motoriky zásadní vliv. (Máček a Vávra 1988 in Suchomel 2006)

Důležitou roli ve vývoji motoriky dítěte hraje podnětné prostředí plné příležitostí pro všestranný rozvoj. Rodič by si měl uvědomit, že je pro dítě vzorem, a měl by mu vytvářet podmínky pro osvojení si dovedností. Na vývoj motoriky dítěte působí i složení rodiny (počet členů, chybějící jeden z rodičů), socioekonomický status rodiny, což je příjem, vzdělání a bydliště. (Suchomel, 2006)

Rosengard a kol. 1998 (in Suchomel 2006) uvádí doporučení pro rodiče, zejména tělesně nezdatných dětí:

- ptát se dětí, jakou pohybovou aktivitu chtějí provádět

- být dětem vzorem
- aktivně trávit čas s dětmi
- plánovat rodinné akce zahrnující pohybové aktivity
- podporovat je v účasti ve sportovních oddílech
- podporovat venkovní pobyt
- vybírat dárky, které podporují pohybovou aktivitu
- učit děti pohybové dovednosti uplatnitelné v celoživotních pohybových aktivitách
- zdůrazňovat zábavu a zdatnost, nikoli vítězství a náročnost
- omezit čas strávený před televizí.

4 Mateřská škola

Mateřská škola (dále také jako MŠ) je výchovně vzdělávací instituce pro předškolní děti. V tomto období má stále dominantní úlohu výchova rodinná a mateřská škola je pouze doplňující, která zajišťuje podnětné prostředí a umožňuje trávit čas s vrstevníky. Vznik mateřských škol souvisel s potřebou zaměstnaných rodičů zabezpečit své dítě v jejich pracovní době. Avšak v dnešní době se ukazuje, že má větší přínos. Děti navštěvující mateřskou školu mají menší adaptační potíže při vstupu do základní školy.

Vzdělávání v mateřské škole bylo nepovinné, avšak od roku 2017 (platné na školní rok 2017/2018) je povinné pro dítě, které do začátku školního roku dovrší pěti let.

Zákon č. 561/2004 v pozdějších znění vymezuje cíle (§ 33) předškolního vzdělávání:

- *Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.*

- *Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. (Zákon č. 561/2004)*

Předškolní vzdělávání spadá do celoživotního vzdělávání, podílí se na rozvíjení základů klíčových kompetencí, které jsou sepsány v Rámcovém vzdělávacím programu (2017).

4.1 Školy veřejné a soukromé

Mateřské školy mohou být veřejné, soukromé, nebo církevní. Veřejné školy zřizuje například stát, kraj nebo obec. Každá z těchto škol musí být zapsána v rejstříku škol a je financována ze státního rozpočtu. Mateřské školy mohou provozovat i soukromí zřizovatelé, církve a náboženská společnost. Takové školy se nazývají soukromé nebo církevní. Soukromé registrované školy jsou zapsány do školského rejstříku, a to po splnění požadavků na vybavení, fungování, řízení a personální zajištění. (Jan Průcha a kol., 2016)

Soukromé neregistrované školy nejsou zapsány ve školském rejstříku, a proto nemusejí pracovat dle Rámcového vzdělávacího programu, zároveň státu odpadá povinnost tyto mateřské školy dotovat. I neregistrované školy podléhají hygienickým předpisům a požadavkům na prostory a provoz. (Jan Průcha a kol., 2016)

Průcha a kol. (2016) popisují některé výhody a nevýhody takto:

Výhody

- flexibilita
- možnost přijímání mladších dětí
- vzdělávací benefity (cizí jazyk)
- prodloužený denní provoz (možné přespávání)

Nevýhody

- školné
- žádná kontrola ČŠI (není zaručena kvalita).

4.2 Školy alternativní

Alternativní neboli odlišný od tradičních způsobů ve vzdělávání a nejen v něm. První alternativní směry ve školství jsou datovány na přelomu 19. a 20. století. Jan Průcha a kol. (2016) popisují alternativy takto:

Waldorfské školy

V České republice máme pouze sedm mateřských škol, které sdružuje Asociace waldorfských mateřských škol. Zakladatel je rakouský pedagog Rudolf Steiner, jeho myšlenka je založena na smyslovém vnímání, nápodobě, svobodě a tvořivosti. Z vývojových zákonitostí dítěte jsou vyvozeny metody a obsah vzdělávání.

Daltonské školy

Daltonský plán je založen na třech principech – svoboda a odpovědnost, samostatnost a spolupráce. Myšlenku vytvořila Američanka Helen Parkhurstová. V občanském sdružení Czech Dalton je sedm mateřských škol spojených se základní školou a dvě mateřské školy.

Montessoriovské školy

Tato alternativa je nazývána podle italské lékařky Marie Montessori. Vyzdvihuje využívání speciálních učebních pomůcek, vhodné výchovné podněty, a to v různých senzitivních fázích.

Program Začít spolu

Vzdělávací program Začít spolu, původně Step by Step, přinesl do předškolního vzdělávání v České republice nové metody práce. Pozornost věnuje individualitě dítěte, podnětnému prostředí, inkluzi dětí se speciálními potřebami, novým formám hodnocení a sebehodnocení.

Děti pracují v takzvaných centrech aktivit. Každé z center je zaměřeno na jinou oblast, například kuchyňka, sport, hudba a jiné. (Opravilová, 2016)

Lesní mateřské školy

Asociace lesních mateřských škol vznikla roku 2011 a sdružuje lesní mateřské školy. Filozofie lesních škol je založená na holistickém přístupu, upřednostňuje smyslové vnímání a přímou zkušenost. Hlavním rozdílem oproti běžné mateřské škole je prostředí, ve kterém tráví děti většinu času. U běžné školy je tím prostředí třída nebo škola, v lesních školách se využívá pobytu v přírodě za (více méně) každého počasí.

4.3 Tělesná výchova v mateřské škole

Pohyb je přirozenou potřebou dítěte, která má význam v jeho tělesném, psychickém a sociálním vývoji. Zároveň působí jako prevence nemocí. Převažovat by měly spontánní aktivity a aktivity v rodině. Spontánní pohybové aktivity jsou mateřské škole prováděny při ranních hrách, pobytu venku a po odpolední svačině. V řízené činnosti mají být využívány spíše cviky kompenzační a relaxační. V posledních letech využívají školy například psychomotoriku, jógová a dechová cvičení. Východiska pro tělesnou výchovu jsou prostor pro spontánní pohyb, klid po jídle, jednou denně řízená tělesná výchovy, osobnostní přístup k dětem a nevolit příkazový styl vedení. (Dvořáková, 2000)

4.3.1 Řízená tělesná výchova

Každá jednotka tělesné výchovy by měla mít předem formulovaný výchovně vzdělávací cíl. Proto by si měl učitel předem dobře naplánovat a promyslet organizaci, pomůcky i prostor. Jednotka může být monotematická nebo smíšená. U mladších dětí volíme jednotku smíšenou, z důvodu kratší pozornosti je potřeba měnit činnosti. Křivka psychické aktivity je na vrcholu v úvodu jednotky, proto by tam měl probíhat nácvik nových aktivit. Jednotka tělesné výchovy v mateřské škole má čtyři části: úvodní a rušnou, průpravnou, hlavní a závěrečnou. V rušné části se většinou volí hromadná jednoduchá hra na zahřátí organismu, nejčastěji honičky nebo různé obměny chůze a běhu. Průpravná část obsahuje rozcvičení celého těla. Měly by zde být zařazeny vyrovnávací cvičení na vadné držení těla. Nácvik probíhá v hlavní části, později by mělo následovat opakování naučeného. Závěrečná část má převážně relaxační a kompenzační charakter. Průměrná délka cvičení bývá zhruba 25–47 minut. Zásadní roli v tělesné výchově hraje správné provedení učitelky a její přístup. Přístup učitele neboli styl vedení může být příkazový, praktický, reciproční, s nabídkou, se sebehodnocením nebo s řízeným objevováním. Většina z nich je vhodnější pro starší děti. (Dvořáková, 2000)

4.3.2 Bezpečnost

Je nezbytné, aby byla vždy zajištěna bezpečnost dětí při každém cvičení, za kterou zodpovídá učitel. Dvořáková (1989) uvádí některé příčiny úrazů:

Příčina:	Možnosti předcházení:
Nekázeň, únava, nepozornost dětí nebo také nepochopení cviku, strach.	Motivace, přiměřený úkol, vhodná organizace, přitažlivé vedení, kázeň a dostatečný odpočinek.
Nevhodně zvolená organizace, nesprávný a nepromyšlený postup, nedostatečná dopomoc, nepozornost učitele.	Znalost metodiky nácviku, příprava, motivace, neustálé sledování dětí.
Nevhodné nářadí, povrch, nedostatečné osvětlení, vydýchaný vzduch, vyčnívající nábytek, nezakryté topení.	Úklid, kontrola nářadí před každým cvičením, ohraničená cvičební plocha, dostatečné větrání.
Opotřebované, poškozené materiální vybavení.	Pravidelné kontroly – nejen učitel, ale i jednou ročně oprávněná organizace.
Nesprávná manipulace s nářadím a náčiním.	Promyšlená příprava a úklid nářadí.
Nevhodný úbor dětí.	Kontrola vhodného oblečení před cvičením.

II. Praktická část

5 Výzkum

5.1 Charakteristika výzkumu

Výzkum spočíval ve zjištění úrovně zvládnutí dvanácti úkonů (běh, cval vpřed, skoky na jedné noze, přeskok, skok snožmo, cval stranou, obouručný úder statického míče, driblink jednoruč na místě, chytání míče oběma rukama, kopnutí do stojícího míče, hod vrchním obloukem, kutálení míčku, poskoky vpřed, forhendový úder jednoruč nadhozeného míčku, hod spodním obloukem). K testování byl využit motorický test, který je více popsán v kapitole 5.4. Celkový soubor tvořilo 54 dětí (20 chlapců, 34 děvčat) ze tří mateřských škol v Libereckém kraji. V každé škole byl testován jiný počet dětí z důvodu různého počtu přítomných dětí, proto jsou výsledky výzkumu uváděny v procentech.

5.2 Cíl výzkumu

Cílem bakalářské práce bylo zjistit vliv podmínek mateřských škol na motorické dovednosti dětí ve věku tří až šesti let pomocí motorického testu. Následně jsou porovnány tři typy škol v Libereckém kraji, jejich podmínky, vybavení a úroveň hrubé motoriky dětí navštěvujících danou mateřskou školu.

5.3 Výzkumné otázky

1. Docílí děti z nejlépe vybavené mateřské školy nejvyššího skóre v motorickém testu?
2. Budou děti z alternativní lesní mateřské školy dosahovat lepších výsledků v běhu než děti z běžných mateřských škol?
3. Odlišuje se úroveň motorických dovedností mezi chlapci a děvčaty?
4. Bude výskyt leváků přesahovat 10 %?

5.4 Metody výzkumu

Metoda výzkumu byla zvolena *Test of Gross Motor Development* od doktora Ulricha z Michiganské univerzity. Jedná se o normovaný test, který slouží ke zjištění úrovně hrubé motoriky a případných odchylek ve vývoji dětí od tří do deseti let. Skládá se ze dvou částí, každá část zahrnuje šest úkolů. První část zkoumá lokomoční dovednosti (běh, cval vpřed, skoky na jedné noze, přeskok, skok snožmo, cval stranou), část druhou tvoří míčové dovednosti, které testují obouřučný úder statického míče, driblink jednoruč na místě, chytání oběma rukama, kopnutí do stojícího míče, hod vrchním obloukem a kutálení míče.

(Test of Gross Motor Development)

Test byl doplněn o pozorování a SWOT analýzu škol.

5.5 Organizace a postup výzkumu

Prvním krokem bylo vybrat tři mateřské školy, které umožní realizaci testu. Mateřské školy nebyly vybrány náhodně, požadavek byl zastoupení různých alternativ i školy umístěné v různých částech Libereckého kraje. Po domluvě s paní ředitelkou a domluvě termínu jsem ve škole zanechala informaci pro rodiče, že se v jejich mateřské škole bude realizovat test a zda souhlasí s tím, aby jejich dítě bylo testováno. Na tyto podpisy měli rodiče zhruba týden. Před samotným testováním v mateřské škole jsem vyplnila identifikační údaje dětí – jméno nebo ID, datum narození, pohlaví, výšku, hmotnost, bydliště, dominantní ruku a nohu. Před samotným provedením jsem děti motivovala k činnostem, danou dovednost slovně popsala a následně demonstrovala. Každé z dětí mělo vždy na provedení dva pokusy. Do záznamového archu jsem postupně zaznamenávala úspěšný pokus-1 a neúspěšný-0.

(Test of Gross Motor Development)

5.6 Zkoumané mateřské školy

Test byl prováděn ve třech mateřských školách v Libereckém kraji. Mateřské školy byly voleny záměrně odlišně.

5.6.1 Charakteristika mateřských škol

5.6.1.1.1 MŠ 1

První z mateřských škol je lesní mateřská škola s rysy waldorfské pedagogiky. Škola se nachází nedaleko botanické a zoologické zahrady, v její blízkosti je les, který škola využívá každý den na své výpravy. Převažují zde spontánní aktivity a pohyb, rozvoj motoriky je uskutečňován za pomoci překonávání překážek a nerovností v terénu, takže zde neprobíhá žádná řízená tělesná výchova. Škola pracuje s ekologickými materiály a pomůckami. Dále mají u zahrady i své zázemí, které je využíváno při nepříznivých podmínkách, jinak celý program školy probíhá venku. Program ve škole je rozčleněn po dnech – v pondělí jsou výlety do lesa, v úterý řemesla, ve středu muzicírování, ve čtvrtek pečení a v pátek malování.

5.6.1.2 MŠ 2

Druhá z mateřských škol se nachází na vesnici vzdálené od Liberci zhruba 25 km. Od MŠ 1 a MŠ 3 se odlišuje nejen umístěním, ale také tím, že nepracuje s alternativními prvky. Škola má čtyři třídy, kdy jedna je zařízena pro děti s komunikačními problémy. Před pár lety realizovali projekt Zahrady v přírodním stylu, kde je možná environmentální výuka dětí. Ačkoliv se jedná o vesnici, tak prostoru na vycházky měly více školy ve městech. Velkou výhodou je velká tělocvična, kterou mohou třídy využívat, bohužel se v ní ale musejí po domluvě vystřídat, a proto v ní nemohou být každý den. Tělocvična byla vybavena nadstandardně a velkým plus byla i velikost tělocvičny.

5.6.1.3 MŠ 3

Třetí a zároveň poslední ze zkoumaných mateřských škol se nachází na okraji města Liberce. Pracuje s programem Zdravá abeceda a využívá prvků prožitkové pedagogiky. Škola má čtyři třídy, z toho jedna je s menším počtem dětí – děti s narušenou komunikační schopností. Výhoda umístění školy je mnoho zeleně v okolí, které škola využívá v teplejších měsících na výuku v přírodě. Díky programu Zdravá strava jsou děti vedeny ke správnému životnímu stylu, a to znamená i k pohybovým aktivitám. Řízená tělesná výchova je realizována v herně alespoň 3x do týdne. Jedná se především o průpravné cviky, spontánní pohyb je dětem umožněn při pobytu venku. Vybavení na tělesnou výchovu je dle mého průměrné. Děti mají k dispozici například obruče, míčky, šátky, drátěnky, lavičku, molitanové překážky.

5.6.2 Podmínky mateřských škol

„Základní podmínky, které je třeba při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhláškami, prováděcími právními předpisy). V návaznosti na ně RVP PV podrobněji popisuje a doplňuje další materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které příznivě ovlivňují, resp. podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání vymezenou a požadovanou RVP PV. Lesní mateřské školy zajišťují stejné podmínky, pokud je právní předpisy nestanoví jinak.“

(Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2006, s. 31)

5.6.2.1 MŠ 1 - Lesmír, Liberec

Věcné	1	2	3
Mateřská škola má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí.			X
Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.		X	
Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.		X	
Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.	X		
Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům.	X		
Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada či hřiště. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity	X		
Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin).		X	

(Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2006, s. 31-32)

Legenda: 1 plně vyhovující, 3 nevyhovující

SWOT ANALÝZA: MŠ 1

	Pomocné	Škodlivé
Vnitřní	<p>Silné stránky (Strengths):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalifikovaní pedagogové ▪ Malý počet dětí (individualizace) ▪ Kreativní učitelé ▪ Zapálení učitelé ▪ Asistenti pedagogů ▪ Zapojení zvířat do výuky (canisterapie) ▪ Spoluúčast rodičů ▪ Environmentální výchova ▪ Výhodná poloha školy ▪ Přítomnost muže v pedagogickém sboru ▪ Věková rozmanitost pedagogů 	<p>Slabé stránky (Weaknesses):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Chybí vzdělávání pro děti mladší tří let ▪ Nevybavené třídy ▪ Nedostatek pomůcek ▪ Vysoké školné ▪ Vysoké náklady na budovu využívanou na uskladnění věcí
Vnější	<p>Příležitosti (Opportunities):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Velký rozvoj lesních škol ▪ Zájem rodičů o tento typ škol ▪ Škola umístěná v bohatší části města ▪ Spolupráce se základní školou lesní 	<p>Hrozby (Threats):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povinné předškolní vzdělávání ▪ Nepřipravené prostředí pro děti tělesně postižené ▪ Změny v legislativě ▪ Nízké postavení učitelů ve společnosti ▪ Nové technologie ▪ Nízká porodnost

(Zdroj: vlastní zpracování)

5.6.2.2 MŠ 2

Věcné	1	2	3
Mateřská škola má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým i individuálním činnostem dětí.	X		
Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.	X		
Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.	X		
Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.	X		
Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům.		X	
Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada či hřiště. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity		X	
Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin).	X		

(Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2006, s. 31-32)

Legenda: 1 plně vyhovující, 3 nevyhovující

SWOT ANALÝZA: MŠ 2

	Pomocné	Škodlivé
Vnitřní	Silné stránky (Strengths): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Environmentální výchova ▪ Logopedická prevence ▪ Zdravý životní styl ▪ Příznivé klima školy ▪ Bohaté materiální vybavení ▪ Nově vybudovaná zahrada ▪ Tradice, zkušenosti 	Slabé stránky (Weaknesses): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zastaralé vnitřní prostory ▪ Nevyužívání nových technologií ▪ Malá nabídka mimoškolních aktivit ▪ Chybí mužský element
Vnější	Příležitosti (Opportunities): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jediná mateřská škola ve vesnici ▪ Sdílení zkušeností ▪ Spolupráce s městem ▪ Účast na akcích ▪ Roste zájem o mateřské školy 	Hrozby (Threats): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Změny v legislativě ▪ Nízké postavení učitelů ve společnosti ▪ Nové technologie ▪ Struktura obyvatelstva ▪ Nízká porodnost ▪ Snižující se věková hranice pro přijetí dětí ▪ Nedostatek odborníků

(Zdroj: vlastní zpracování)

5.6.2.3 MŠ 3

Věcné	1	2	3
Mateřská škola má dostatečně velké prostory (podlahová plocha i objem vzduchu atd. dle příslušného předpisu) a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým i individuálním činnostem dětí.		X	
Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.		X	
Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.	X		
Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.	X		
Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům.		X	
Na budovu mateřské školy bezprostředně navazuje zahrada či hřiště. Tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové a další aktivity	X		
Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin).	X		

(Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2006, s. 31-32)

Legenda: 1 plně vyhovující, 3 nevyhovující

SWOT ANALÝZA: MŠ 3

	Pomocné	Škodlivé
Vnitřní	Silné stránky (Strengths): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalifikovaní pedagogové ▪ Sebevzdělávání učitelů – certifikáty, semináře ▪ Velké množství nabídek kroužků (angličtina, flétna aj.) ▪ Mladý kolektiv pedagogů ▪ Pořadatel spousty akcí ▪ Logopedická prevence ▪ Zdravý životní styl – pestrá strava ▪ Image školy 	Slabé stránky (Weaknesses): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zabezpečení MŠ ▪ Přetíženost učitelů ▪ Předškoláci ve třídě s mladšími dětmi ▪ Díky spolupracím a spoustě programů zbývá méně času na to, co mají děti zvládat
Vnější	Příležitosti (Opportunities): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Změna dokumentů školy (Školní vzdělávací program, Třídní vzdělávací program) ▪ Spolupráce s městem ▪ Umístění na sídlišti (mnoho lidí na jednom místě) ▪ Nízká konkurence v okolí 	Hrozby (Threats): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mladý kolektiv žen (odchod učitelek na mateřskou dovolenou) ▪ Změny v legislativě ▪ Nízké postavení učitelů ve společnosti ▪ Nové technologie ▪ Nízká porodnost ▪ Struktura obyvatelstva

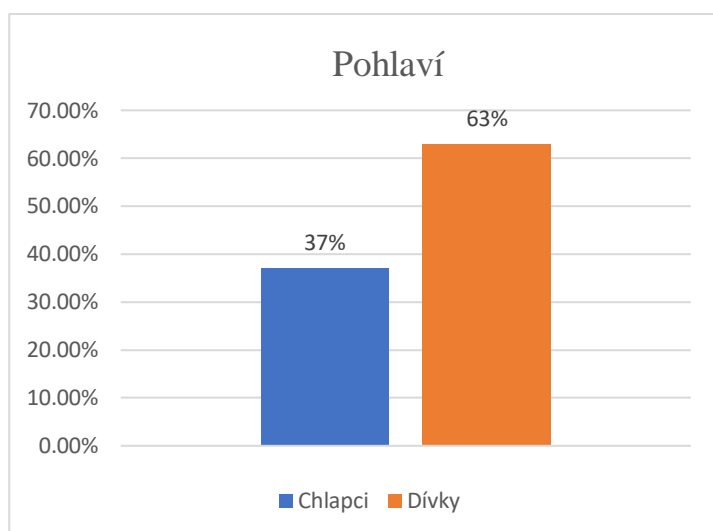
(Zdroj: vlastní zpracování)

5.7 Charakteristika výzkumného souboru

V následujících grafech je uvedena četnost (dále jen n) zastoupení z hlediska pohlaví, věku, výšky, váhy, laterality a úrovně motorických dovedností.

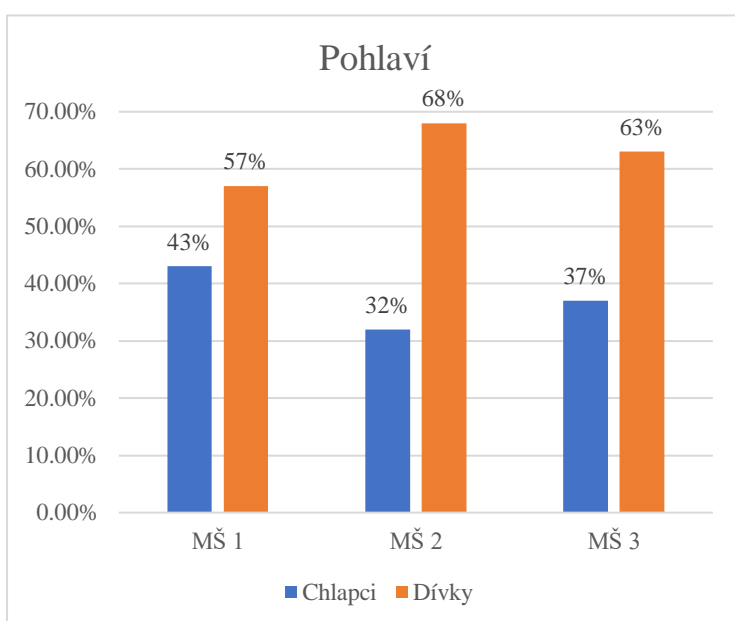
Pohlaví dětí

Graf č. 1: Porovnání procentuálního zastoupení dívek a chlapců dohromady ve všech mateřských školách, n=54

Graf č. 1 znázorňuje celkový počet dětí, který byl 54, z toho 20 chlapců (37%) a 34 děvčat (63%).

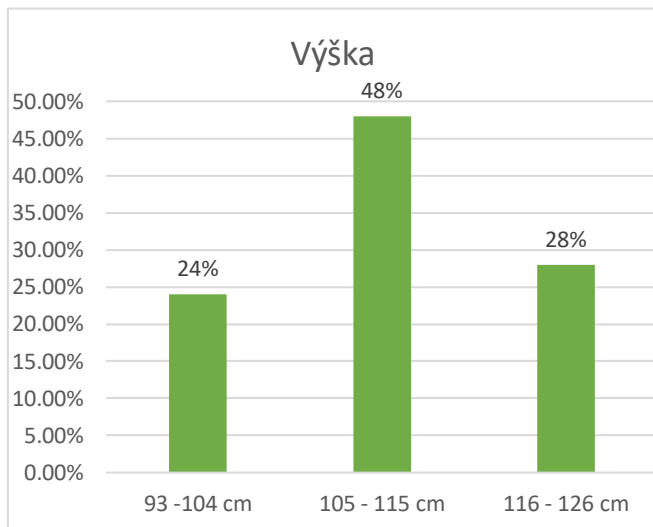
Graf č. 2: Porovnání procentuálního zastoupení dívek a chlapců ve třech mateřských školách, n_{mš1}=14; n_{mš2}=21; n_{mš3}=19

Graf č. 2 znázorňuje vyšší počet dívek ve všech mateřských školách. V první mateřské byl počet 8 děvčat a 6 chlapců. Největší rozdíl, mezi chlapci a děvčaty, se jevil ve druhé mateřské škole, kde se testu zúčastnilo 14 děvčat a 7 chlapců. V poslední mateřské škole bylo otestováno 12 děvčat a 7 chlapců.

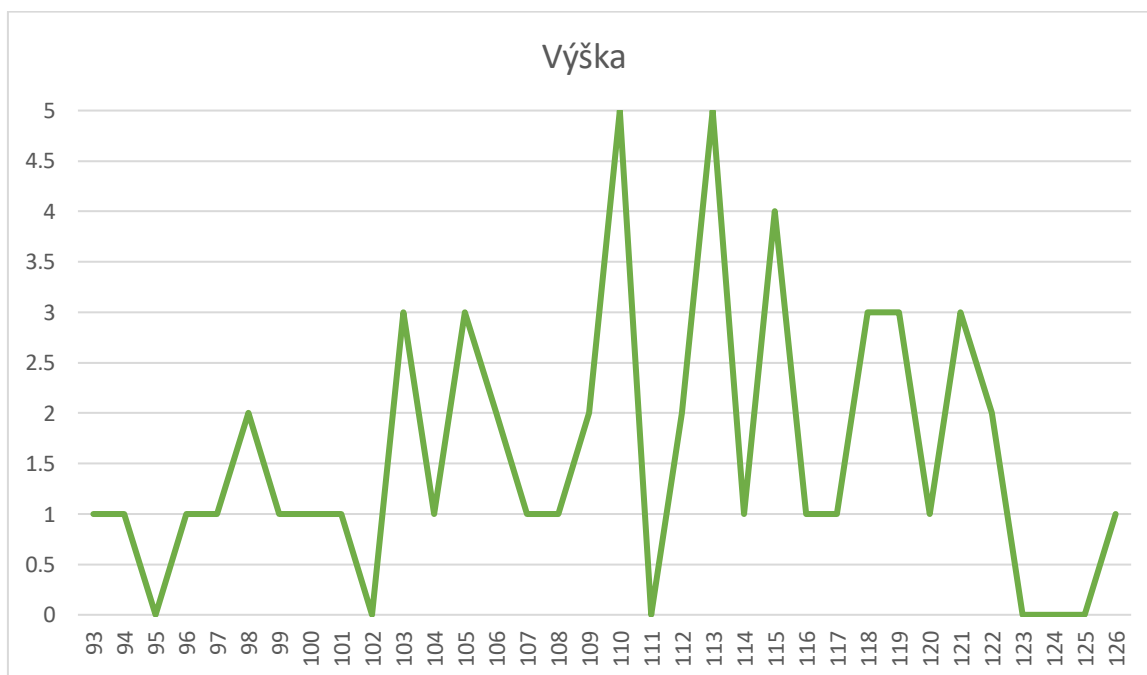
Výška

Graf č. 3: Procentuální zastoupení dětí dle výšky, n=54

Graf č. 3 znázorňuje zastoupení dětí dle výšky, nejvíce (48%) dětí měřilo mezi 105 a 115 centimetry (dále jen cm), nejméně (24%) dětí v rozmezí 93 až 104 cm a mezi 116 a 126 cm měřilo 28 % dětí.

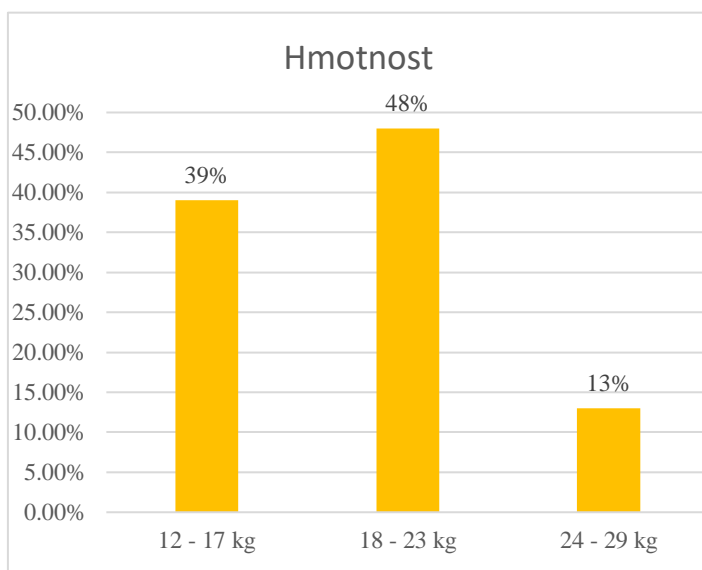
Graf č. 4: Počet dětí dle výšky, n=54

Graf č. 4 znázorňuje počet dětí a jejich výšku. Průměrná výška předškolních dětí činila 110,35 cm. Průměrná výška dětí v MŠ 1 byla 104,43 cm, v MŠ 2 113,81 cm a v MŠ 3 110,89 cm.

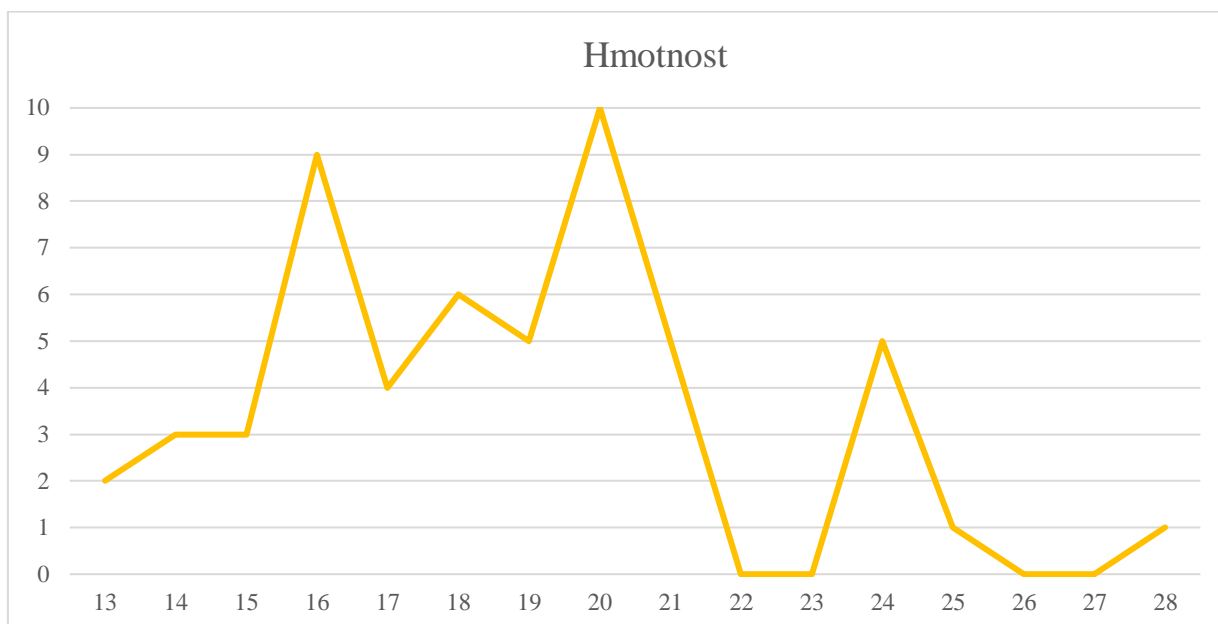
Hmotnost

Graf č. 5: Procentuální zastoupení dětí dle hmotnosti, n=54

Graf č. 5 znázorňuje, že nejmenší zastoupení dětí bylo v rozmezí 24–29 kilogramů (dále jen kg) (13%), nejvíce (48%) mezi 18-23 kg, 39 % dětí vážilo mezi 12–17 kg.

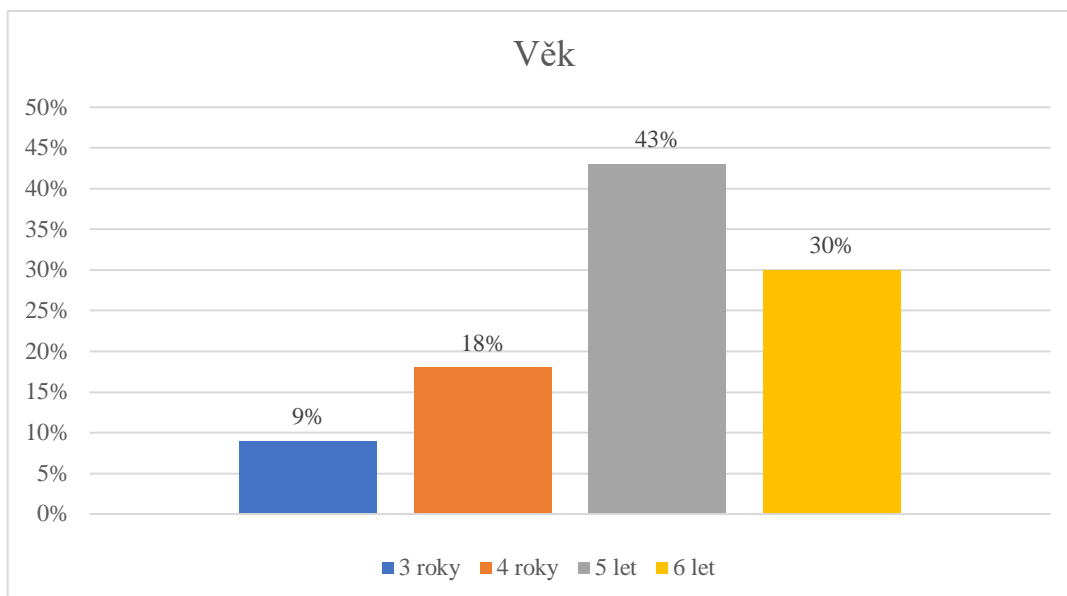
Graf č. 6: Počet dětí dle váhy, n=54

Graf č. 6 ukazuje počet dětí a jejich váhu. Průměrná váha dětí ve všech třech mateřských školách byla 18,61 kg.

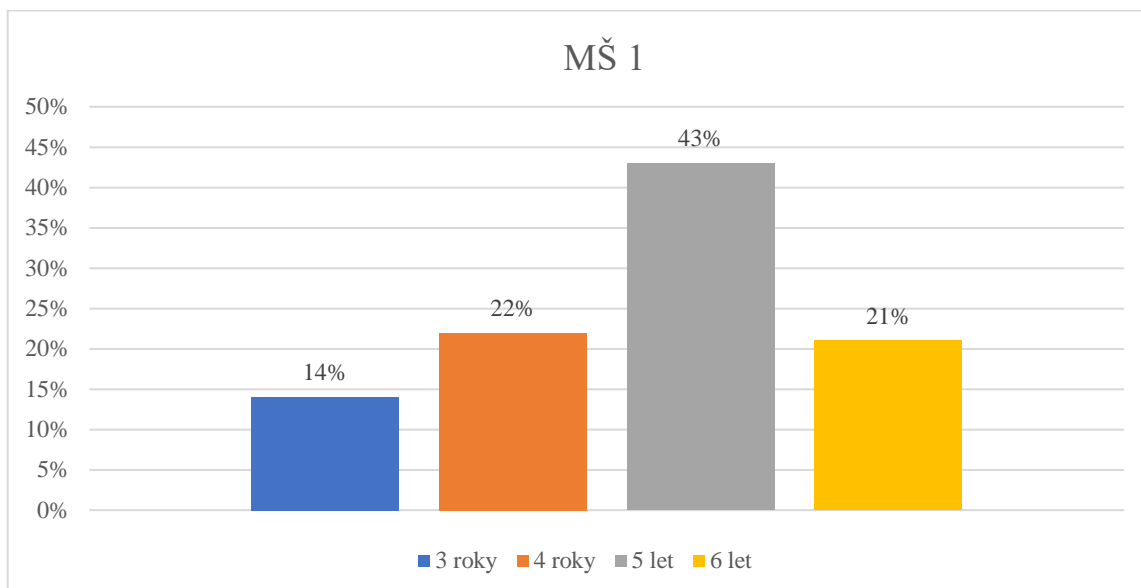
Věk dětí

Graf č. 7: Procentuální zastoupení dle věku dětí dohromady ve všech mateřských školách, n = 54

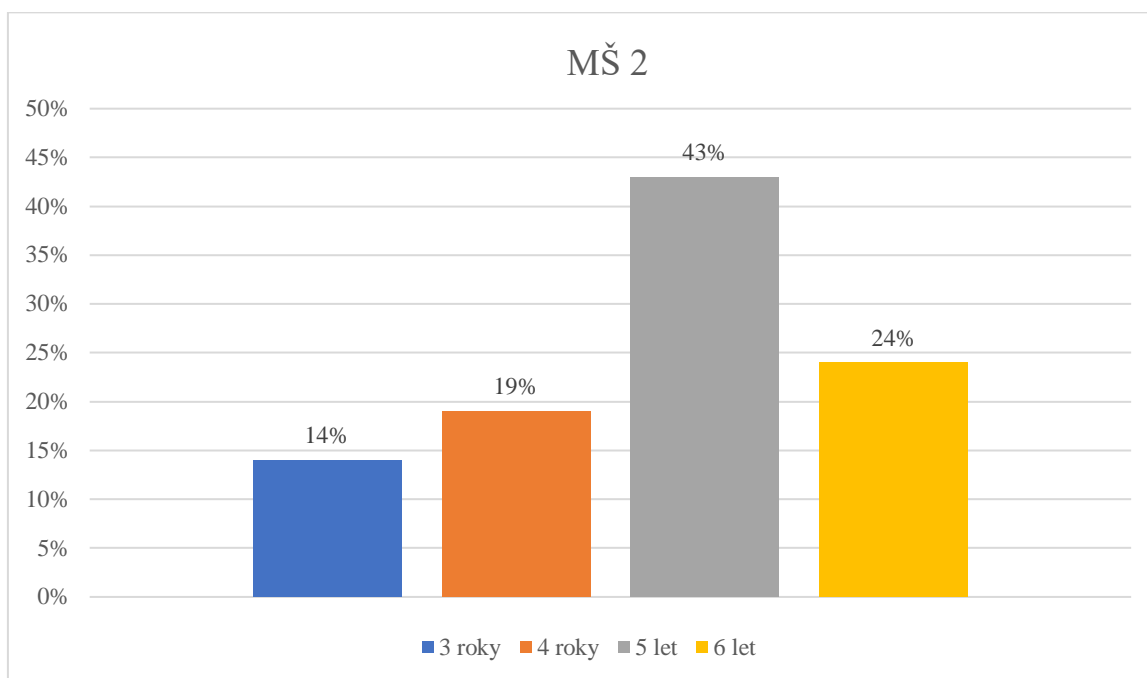
Graf č. 7 znázorňuje celkový počet dětí (54), z toho bylo 5 dětí ve věku tři roky, 10 dětí ve věku čtyři roky, 23 dětí ve věku pět let a 16 dětí ve věku šest let.

Graf č. 8: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 1, n=14

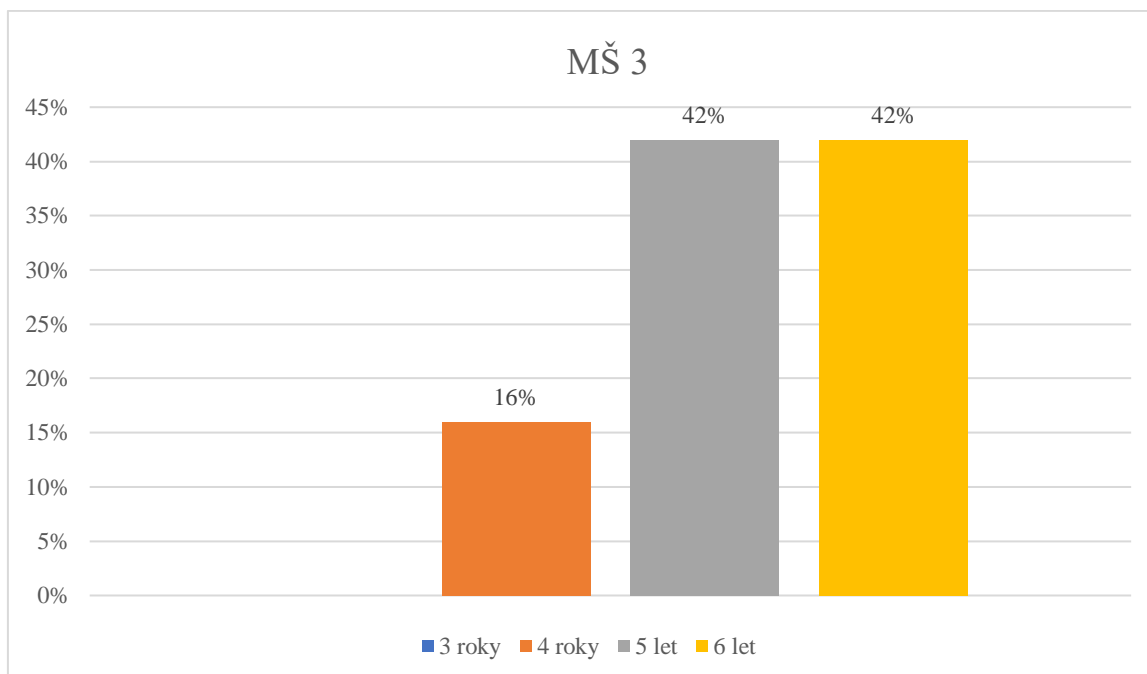
Graf č. 8 znázorňuje, že v mateřské škole 1 byly testovány 2 tříleté děti, 3 čtyřleté děti, 6 pětileté děti a 3 šestileté děti.

Graf č. 9: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 2, n=21

Graf č. 9 znázorňuje, že v mateřské škole 2 se testu zúčastnily 3 tříleté děti, 4 čtyřleté děti, 9 pětiletých dětí a 5 šestiletých dětí.

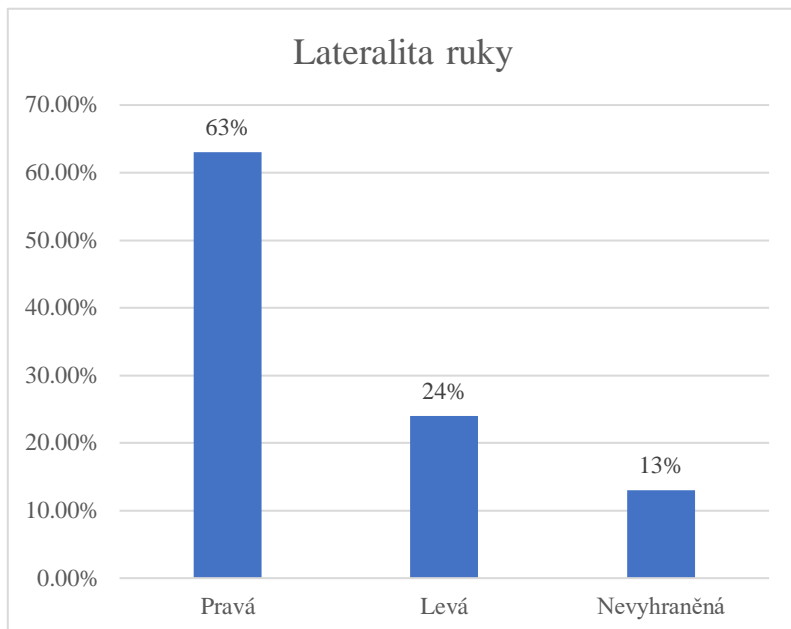
Graf č. 10: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 3, n=19

Graf č. 10 znázorňuje, že na mateřské škole 3 byly testovány 3 čtyřleté děti, 8 pětiletých dětí a 8 šestiletých dětí.

Lateralita ruky

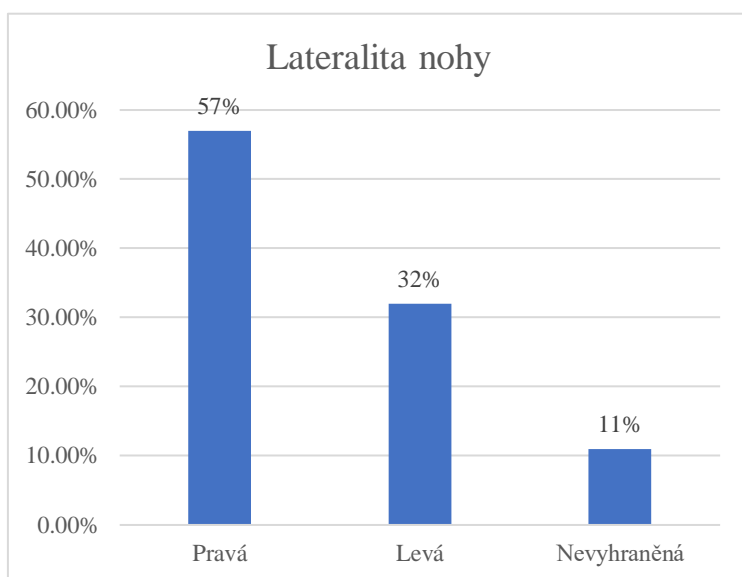
Graf č. 9: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou, n=54

Graf č. 9 znázorňuje, že z celkového počtu 54 dětí bylo 34 dětí, které upřednostňovaly pravou ruku, 13 levou ruku a 7 dětí s nevyhraněnou lateralitou.

Lateralita nohy

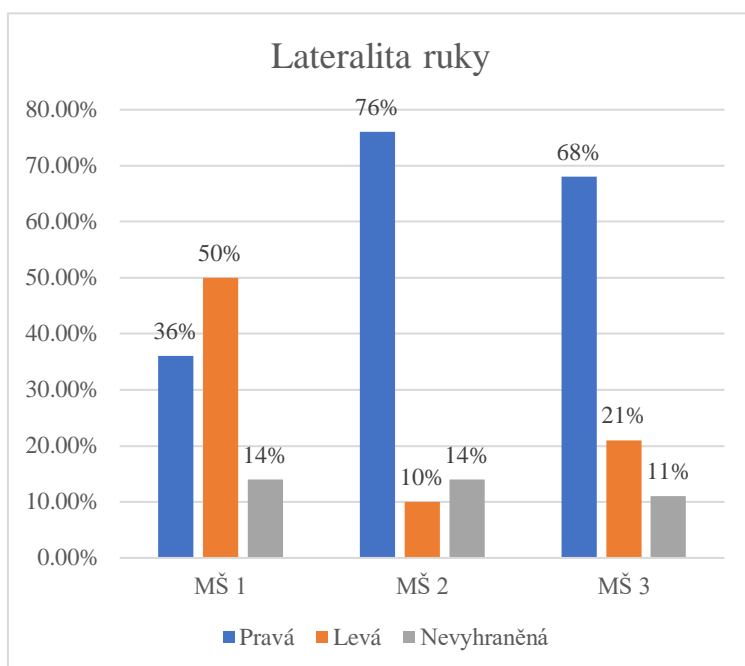
Graf č. 10: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou, n=54

Graf č. 10 znázorňuje, že z celkového počtu 54 dětí bylo 31 dětí, které upřednostňovaly pravou ruku, 17 levou ruku a 6 dětí s nevyhraněnou lateralitou.

Lateralita ruky

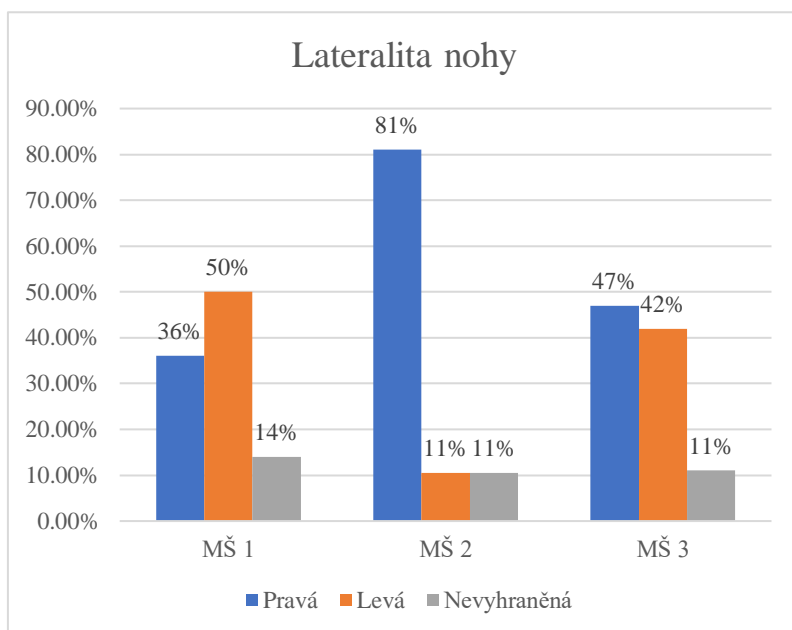
Graf č. 11: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou, $n_{mš1}=14$; $n_{mš2}=21$; $n_{mš3}=19$

Graf č. 12 znázorňuje, že v mateřské škole 1 byla převaha dětí, které upřednostňují levou ruku, a to 7 dětí, 5 dětí upřednostňovalo pravou a 2 děti s nevyhraněnou lateralitou. V mateřské škole 2 byla převaha praváků 16 dětí, 2 leváci a 3 děti s nevyhraněnou lateralitou. V poslední mateřské škole bylo 13 praváků, 4 leváci a 2 děti s nevyhraněnou lateralitou.

Lateralita nohy

Graf č. 12: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou, $n_{mš1}=14$; $n_{mš2}=21$; $n_{mš3}=19$

Graf č. 12 znázorňuje, že v MŠ 1 stejně jako u laterality ruky převažovalo užívání levé nohy u 7 dětí, u 5 dětí to byla noha pravá a u 2 dětí nebyla lateralita vyhraněná. V mateřské škole 2 byla jasná převaha dětí, které přednostně užívaly pravou nohu (17 dětí). Děti s nevyhraněnou lateralitou nohy a děti, které užívalo levou nohu byl stejný počet, a

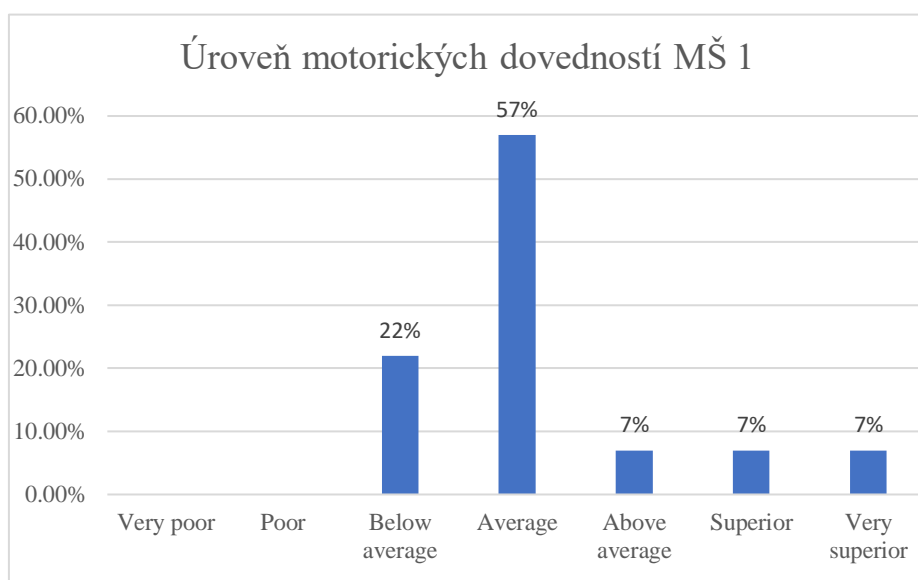
to 2 děti. V mateřské škole 3 nebyl mezi užíváním pravé a levé nohy až tak velký rozdíl. Pravou nohu upřednostňovalo 9 dětí, levou 8 dětí a nevyhraněnou lateralitu nohy měly pouze 2 děti.

U grafů č. 13-15 je úroveň dovedností, dle původního testu, popsána v anglickém jazyce.

Very poor= velmi špatný, *poor*=špatný, *below average*=podprůměrný, *average*=průměrný, *above average*=nadprůměrný, *superior*=lepší, *very superior*=nejlepší.

Úroveň motorických dovedností

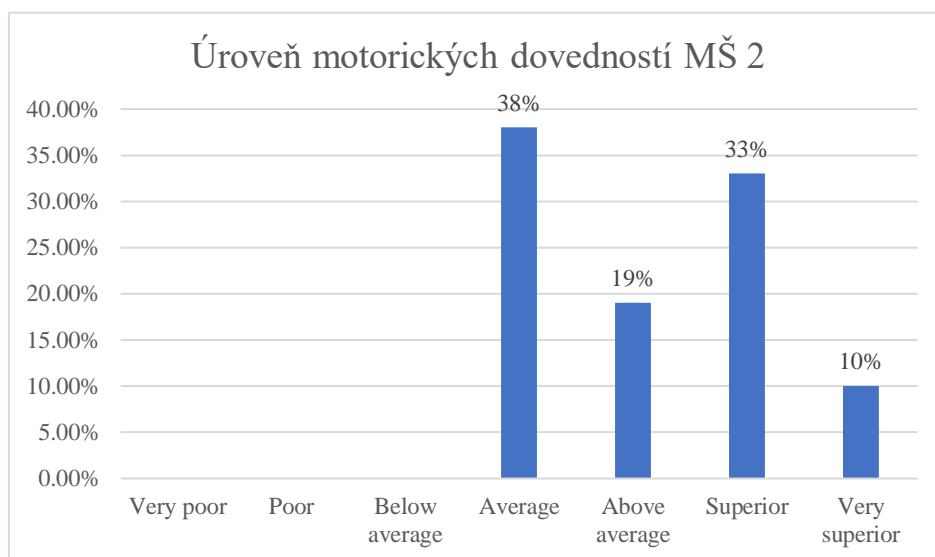
Graf č. 13: Úroveň motorických dovedností v MŠ 1, n=14

Graf č. 13 znázorňuje, že v MŠ 1 nebylo žádné dítě, které by spadalo do skupiny *very poor* (velmi špatný) nebo *poor* (špatný). 3 děti spadaly do skupiny *below average* (podprůměrný), 8 dětí do skupiny

average (průměrný) a do skupin *above average* (nadprůměrný), *superior* (lepší) a *very superior* (nejlepší) vždy 1 dítě.

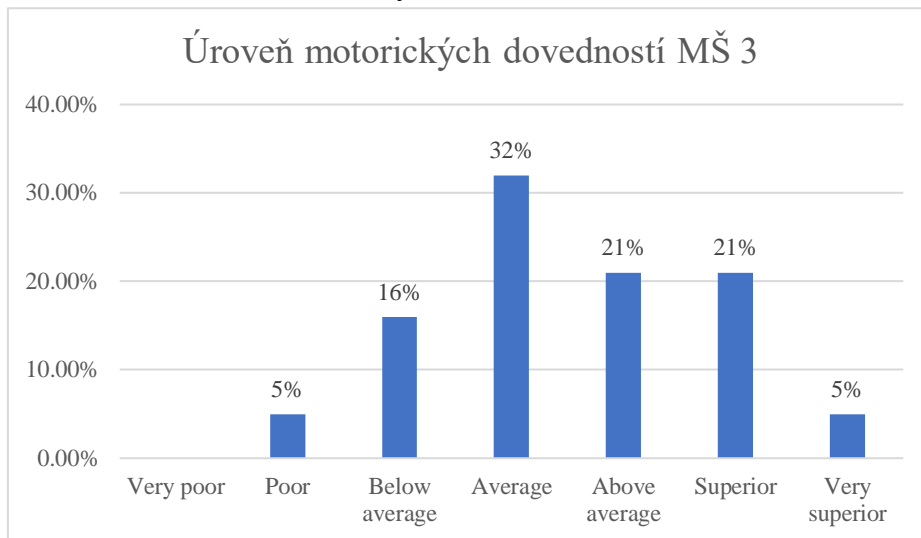
Graf č. 14: Úroveň motorických dovedností v MŠ 2, n=21

Graf č. 14 znázorňuje, že v MŠ 2 nebylo žádné dítě, které by spadalo do skupiny *very poor* (velmi špatný), *poor* (špatný) nebo *below average* (podprůměrný). 8

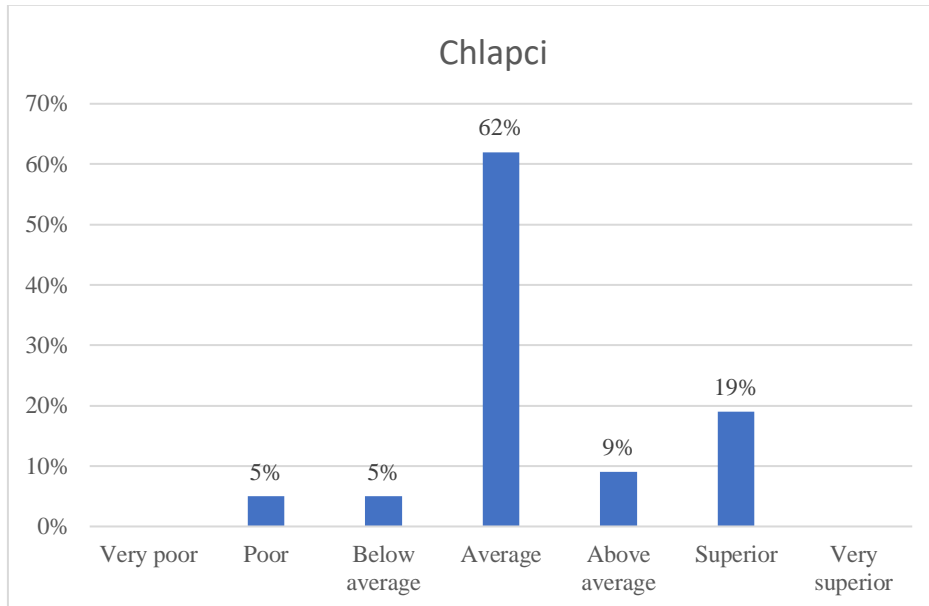
dětí patřilo do skupiny *average* (průměrný), 4 děti do skupiny *above average* (nadprůměrný), 7 dětí do skupiny *superior* (lepší) a 2 děti do skupiny *very superior* (nejlepší).

Graf č. 15: Úroveň motorických dovedností v MŠ 3, n=19

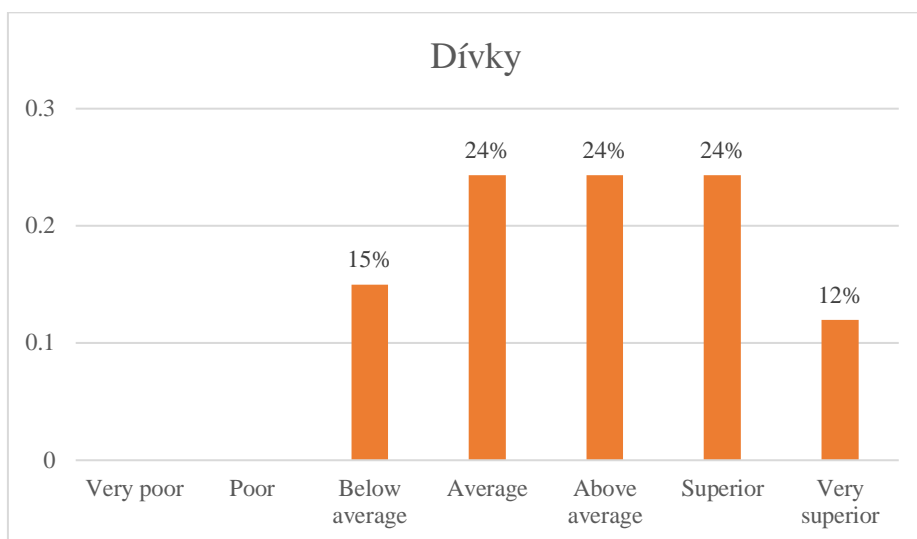
V mateřské škole 3 nebylo žádné dítě, které by spadalo do skupiny very poor (velmi špatný). Skupině poor (špatný) odpovídalo 1 z dětí. 3 děti byly vyhodnoceny jako below average (podprůměrný), 6 dětí jako average (průměrný). 4 děti spadaly do skupiny above average (nadprůměrný), 4 děti do skupiny superior (lepší) a 1 dítě do skupiny very superior (nejlepší).

Graf č. 16: Úroveň motorických dovedností chlapců, n=20

Žádný z chlapců se nezařadil svými dovednostmi do kategorie velmi špatných a nejlepších. Jeden se zařadil do špatných, jeden do podprůměrných. Nejvíce (12) chlapců spadalo do kategorie průměrných, dva chlapci se zařadili do nadprůměrných a čtyři chlapci do lepších.

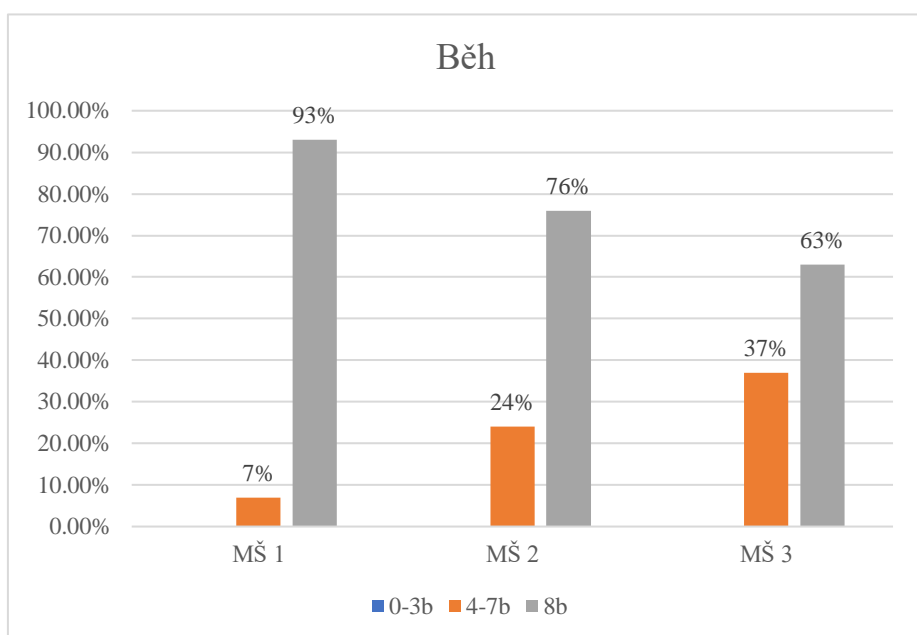
Graf č. 17: Úroveň motorických dovedností děvčat, n=34

Žádné z děvčat se nezařadilo do nejhorších dvou skupin, tedy velmi špatné a špatné. Nejméně dívek (3) bylo nejlepších. Děvčat s podprůměrnými dovednostmi bylo pět. Osm děvčat se zařadilo do průměrných, nadprůměrných i lepších.

Běh

Graf č. 18: Počet dosažených bodů v běhu z celkového maxima 8 bodů, $n_{mš1}=14$; $n_{mš2}=21$; $n_{mš3}=19$

Z grafu č. 15 vyplývá, že nejlepšími výsledky v běhu dosáhly děti z lesní mateřské školy, kde 13 dětí dosáhlo plného počtu bodů a pouze 1 z dětí 7 bodů. V mateřské škole 1 dosáhlo plného počtu 16 dětí a 5 dětí

dosáhlo 7 bodů. V mateřské škole 3 dosáhlo plného počtu bodů 12 dětí a 5 dětí dohádlo 6-7 bodů a 2 děti 4-5 bodů.

6 ZÁVĚR

Cílem bylo zjistit, zda podmínky mateřské školy mají vliv na motoriku předškolních dětí. Jako prostředek k dosažení cíle jsem použila motorický test, pozorování, rozhovor s ředitelkami a analýzu SWOT. Díky vstřícnému jednání ředitelek v Libereckém kraji jsem získala údaje potřebné ke zjištění cíle. Údaje jsem zpracovávala do grafů a následně jsem je slovně popsala. Při zpracování výsledků jsem byla mile překvapená, že většina dětí se zařadila do skupiny průměrných a nadprůměrných.

V souvislosti s cílem jsem si na začátku práce kladla výzkumné otázky:

1. Docílí děti z nejlépe vybavené mateřské školy nejvyššího skóre v motorickém testu?
2. Budou děti z alternativní lesní mateřské školy dosahovat lepších výsledků v běhu než děti z běžných mateřských škol?
3. Odlišuje se úroveň motorických dovedností mezi chlapci a děvčaty?
4. Bude výskyt leváků přesahovat 10 %?

Na základě zjištěných výsledků lze vyvodit tyto závěry:

1. Z grafického zpracování dat vyplývá, že děti z nejlépe vybavené mateřské školy, tedy mateřské školy na vesnici označované v mé práci číslem 2, dosáhly nejlepších výsledků ze všech tří mateřských škol.
2. Běh jsem vybrala ze všech úkonů, protože k němu není potřeba žádného náčiní a lze ho provádět i v podmínkách lesa. Mé domněnky se potvrdily a děti z lesní mateřské školy zvládly běh v 93 % bez chyby.
3. Ano, úroveň dovedností se liší. Možná trochu překvapivě vyšla v tomto porovnání lépe děvčata, která se spíše zařadila do nadprůměrných, oproti tomu většina chlapců se zařadila díky svým dovednostem do průměrných.
4. Ačkoliv se v odborné literatuře uvádí výskyt leváků okolo 10 %, v mém výzkumném vzorku dětí upřednostňovalo levou ruku 24 % dětí a levou nohu dokonce 32 % dětí. Nejvíce dětí bylo z alternativní lesní MŠ.

Z výsledků je patrné, že podmínky mateřských škol ovlivňují motoriku dítěte. Mateřské školy s většími prostory, vlastní tělocvičnou a kvalitnějším vybavením dosáhly lepších výsledků než školy, které nemají takové materiální a prostorové možnosti. Z výsledků se nedá zjistit, jaký vliv má dědičnost nebo vedení rodičů ke sportu.

7 SHRUTÍ

Téma bakalářské práce jsem si zvolila z důvodu vlastního zájmu o sport a pohybové aktivity. Navíc si myslím, že význam zdravého životního stylu, a s tím související pohybová aktivita dětí stoupá. V dnešní době se zvyšuje počet lidí, a hlavně dětí trpících obezitou. A proto bychom jako pedagogové měli dbát na pravidelný pohyb dětí ve školách. Dítě prochází senzitivními obdobími, kdy je pro ně jednodušší učit se danou dovednost rychleji než jindy. Proto bychom měli dbát na motorický rozvoj právě v předškolním věku dětí.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit vliv podmínek, zejména vybavení mateřských škol, na úroveň motorických dovedností dětí. Dílčí cíle byly – porovnání mateřských škol a také jejich úroveň motoriky v běhu, komparace motorických dovedností děvčat a chlapců a výskyt leváků.

Výzkumu se zúčastnilo 54 dětí (20 chlapců, 34 děvčat) ve věku 3-6 let ze tří různých mateřských škol v Libereckém kraji. Největší zastoupení bylo dětí ve věku 5 let. Průměrná výška dětí činila 110,35 cm, nejvyšší z dětí měřilo 126 cm, nejmenší 93 cm. Průměrná hmotnost dětí byla 18,61 kg, nejtěžší z dětí vážilo 28 kg a nejlehčí 13 kg.

K získání požadovaných výsledků jsem použila *Test of Gross Motor Development*, analýzu SWOT a rozhovor s učitelkami z MŠ. Během přímé práce s dětmi jsem využívala pozorování. Jejich výkony jsem postupně zaznamenávala do záznamové archu. Poté jsem výsledky zpracovávala do grafů. Celkové výsledky nebyly nijak překvapivé, většina z dětí se zařadila do průměrných, či dokonce nadprůměrných. Většina zúčastněných dětí byla zaujatá a bylo vidět, že je pohyb baví. Děti si mohly vyzkoušet i trochu netradiční sporty (například odpal statického míče).

Z výsledků nejlépe vyšla mateřská škola označována jako MŠ2, tedy škola umístěná na vesnici s vlastní velkou tělocvičnou. Žádné z dětí se nezařadilo do skupiny podprůměrných či dokonce horších. Nejhůře vyšla mateřská škola označována jako MŠ1, škola lesního typu, která do svého denního programu nezapojuje řízenou tělesnou výchovu a nedisponuje tělocvičnou, ani hernou. Veškeré aktivity probíhají venku a většinou spontánně.

Přínosem mé práce je zjištění, že vybavení mateřské školy ovlivňuje motorické dovednosti dětí. Toto zjištění hraje významnou roli při zařizování mateřských škol ředitelem nebo zřizovatelem. Pro rodiče může hrát tento aspekt roli při výběru škol pro své děti. Učitelé v mateřských školách by si měly díky výzkumu uvědomit důležitost pohybových aktivit, protože je vidět rozdíl mezi mateřskou školou upřednostňující přirozený pohyb a školou, která pravidelně využívá řízené tělesné výchovy.

8 SUMMARY

I chose the topic of my bachelor thesis because of my own interest in sports and physical activities. Moreover, the importance of healthy lifestyle and physical activities of children in relation is, in my opinion, rising. Nowadays, the number of people and especially children who suffer from obesity is increasing. Therefore, we, as the teachers, should pay attention to providing regular exercise to children in schools. A child goes through sensitive periods when it is easier for them to learn certain skills faster than ever. Because of this, we should pay attention to the motor skills development right at the preschool age.

The aim of my thesis was to determine the impact of conditions, the equipment of preschool facilities in particular, on the level of motor skills in children. The partial aims were to compare the preschool facilities, the level of motor skills in running, the level of motor skill in boys and girls and the presence of left-handed children.

54 children at the age of 3 to 6 took part in the conducted research (20 boys and 34 girls). The children were from three different preschool facilities located in Liberec region. The largest proportion of children was 5 years old. The average height was 110,35 cm. The highest child was 126 cm and the shortest was 93 cm tall. The average weight was 18,61 kg. The highest weight was 28 kg and the lowest was 13 kg.

To obtain the results, I used the Test of Gross Motor Development, SWOT analysis and interviewed the teachers from the preschool facilities. I used the observation method during the direct interaction with the children. I made records of their performances and then processed them into graphs. The overall results were not surprising. Most of the children were ranked as average or even above average. The majority involved in the research were enthusiastic and it was obvious that they enjoyed the exercise. The children could also try some unconventional sports (such as hitting a static ball).

The best results were achieved by a preschool facility marked as MŠ2, a preschool facility located in a village that has its own gym. None of the children attending this facility was ranked as below average or worse. The worst results were achieved by a preschool facility that was marked as MŠ1, a forest-type preschool facility that does not integrate a controlled exercise into their daily schedule and has neither a gym nor a playroom. All activities take place outdoors and usually spontaneously.

The benefit of my work is finding out that the equipment of preschool facilities affects motor skills of children. This finding plays an important role for a headmaster or a founder of a preschool facility while equipping it. This aspect could also be important for parents

when choosing a preschool facility for their children. Teachers in preschool facilities should be aware of the importance of physical activities because there is a noticeable difference between a facility that prefers natural exercise and a facility that regularly uses controlled physical education.

Seznam použitých zdrojů

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2008, 187 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele (Portál). ISBN 978-80-7367-421-2.

BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let: [potřeby a vývoj dítěte: výchovné činnosti: kroky k samostatnosti dítěte: příprava na školu]*. Praha: Portál, 2004, 174 s. ISBN 80-7178-862-7.

BATTINELLI, Thomas. *Physique, fitness, and performance*. 2nd ed. Boca Raton: CRC Press, c2007, 1 online resource (230 p.). ISBN 9781420008784.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2007, iv, 212 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci. ISBN 978-80-251-1829-0.

BLATNÝ, Marek *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, 290 s. ISBN 978-80-246-3462-3.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-7178-463-X.

DVOŘÁKOVÁ, Hana. *Didaktika tělesné výchovy nejmenších dětí a dětí s hendikepy*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2000, 95 s. ISBN 80-7290-005-6.

DVOŘÁKOVÁ, Hana. *Tělesná výchova v mateřské škole: dílčí metodická příručka k programu výchovné práce pro mateřské školy*. Praha: Naše vojsko, 1989, 326 s. ISBN (Brož.).

HÁJEK, Jeroným. *Antropomotorika*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2001, 95 s. ISBN 80-7290-063-3

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

KIRBYOVÁ, Amanda. *Nešikovné dítě: dyspraxie a další poruchy motoriky: diagnostika, pomoc, podpora, cesta k nezávislosti*. Praha: Portál, 2000, 206 s. Speciální pedagogika. ISBN 80-7178-424-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013, 143 s. ISBN 978-80-262-0519-7.

MĚKOTA, Karel a Jiří NOVOSAD. *Motorické schopnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, 175 s. Učebnice. ISBN 80-244-0981-X.

NOSEK, Martin a Ladislav PYŠNÝ. *Pohyb a výchova*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2002, 103 s. ISBN 80-7044-450-9.

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016, 220 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5107-8.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1.

PRŮCHA, Jan. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 254 s. ISBN 978-80-7552-323-5.

ROZSYPALOVÁ, Marie, Věra ČECHOVÁ a Alena MELLANOVÁ. *Psychologie a pedagogika: pro střední zdravotnické školy*. I. Praha: Informatorium, 2003, 186 s. ISBN 80-7333-014-8.

RYCHTECKÝ, Antonín a FIALOVÁ, Ludmila. *Didaktika školní tělesné výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 187 s. ISBN 80-7184-127-7.

SUCHOMEL, Aleš. *Tělesně nezdatné děti školního věku: (motorické hodnocení, hlavní činitelé výskytu, kondiční programy)*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006, 351 s. ISBN 80-7372-140-6.

SZABOVÁ, Magdaléna. *Cvičení pro rozvoj psychomotoriky: stimulační hry pro děti od 3 do 10 let*. Praha: Portál, 1999, 147 s. ISBN 80-7178-276-9.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě v předškolním období: [umím jako rodič nahlédnout do dětského světa fantazie? jak zvládnout začátky v mateřské školce? jaká jsou nejčastější rodičovská klopýtnutí při výchově?]*. Praha: Mladá fronta, 2004, 71 s. Žijeme s dětmi, sv. 13. ISBN 80-204-1187-9.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2006. ISBN 80-87000-00-5.

TATROVÁ, Helena. *Tělesná výchova: Učební text pro žákyně pedagog. škol pro vzdělání učitelek mateřských škol*. Praha: SPN, 1958, 162, [1] s. Učebnice pro pedagogické školy.

Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 10. listopadu 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Seznam zkratek

CM: centimetr

CNS: centrální nervová soustava

KG: kilogram

MŠ: mateřská škola

N: četnost

Seznam grafů

Graf č. 1: Porovnání procentuálního zastoupení dívek a chlapců dohromady ve všech mateřských školách

Graf č. 2: Porovnání procentuálního zastoupení dívek a chlapců ve třech mateřských školách

Graf č. 3: Procentuální zastoupení dětí dle výšky

Graf č. 4: Počet dětí dle výšky

Graf č. 5: Procentuální zastoupení dětí dle váhy

Graf č. 6: Počet dětí dle váhy

Graf č. 7: Procentuální zastoupení dle věku dětí dohromady ve všech mateřských školách

Graf č. 8: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 1

Graf č. 9: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 2

Graf č. 10: Porovnání procentuálního zastoupení dle věku dětí v MŠ 3

Graf č. 11: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou

Graf č. 12: Porovnání procentuálního zastoupení leváků, praváků a dětí s nevyhraněnou lateralitou

Graf č. 13: Úroveň motorických dovedností v MŠ 1

Graf č. 14: Úroveň motorických dovedností v MŠ 2

Graf č. 15: Úroveň motorických dovedností v MŠ 3

Graf č. 16: Úroveň motorických dovedností chlapců

Graf č. 17: Úroveň motorických dovedností děvčat

Graf č. 18: Počet dosažených bodů v běhu z celkového maxima 8 bodů

Seznam příloh

Příloha č. 1: Žádost pro ředitele škol

Příloha č. 2: Souhlas rodičů

Příloha č. 3: Záznamový arch

Příloha č. 1: Žádost pro ředitele škol

Název MŠ

Ulice, č.p.

Město, PSČ

Věc: Žádost

Žádám o možnost provedení pedagogického výzkumu na Vaší škole k mé bakalářské práci s názvem *Motorika předškolního dítěte v kontextu podmínek v mateřské škole*. Pedagogický výzkum je prováděn formou motorického testu. Test je rozdělen do dvou částí, první část je zaměřena na lokomoční dovednosti, druhá na míčové dovednosti. Zjištěné informace a výsledná data budou publikovány v mé bakalářské práci.

Děkuji Kristýna Hovorková,
3. ročník Univerzity Palackého v Olomouci,
obor Učitelství pro mateřské školy

Příloha č. 3: Záznamový arch

Sekce 1: Identifikační údaje

Jméno dítěte nebo ID: _____

Datum testování: _____

Datum narození: _____

Pohlaví: Chlapec Dívka

Výška: _____ Hmotnost: _____

Bydliště dítěte: _____ Město: _____

Dominantní ruka: _____ Prává Levá

Dominantní noha: _____ Prává Levá

Vesnice nebo menší město: _____

Nevyhrazena

Nevyhrazena

Sekce 3: záznamový arch jednotlivých dovedností

Dovednost	Pomůcky	Pokyny	Kritéria provedení	Pokus 1	Pokus 2	Skóre
1. Běh	18,3 metru volného prostoru k běhu, dva kužely nebo plastové meče	Umístíte 2 kužely 15,2m od sebe a ujistíte se, že máte okolo dost místa na zastavení. Řekněte dítěti, aby rychle běželo k druhému kuželi na pokyn "Tedy". Pokus opakujte.	1. Paže se pohybují v opozici proti nohám s ohnutím v loktech 2. Krátký moment, kdy se obě nohy nedotýkají podložky (chybí letová fáze) 3. Došlap buď na špičku nebo patu (ne na plné chodidlo) 4. Neoporová noha ohnutá zhruba na 90° (blízko k pánvi)			
2. Cval vpřed (gallop)	7,6 metru volného prostoru, dva kužely nebo plastové meče	Umístíte 2 kužely 7,6 m od sebe. Řekněte dítěti, aby cválalo od kužele ke kuželi a pak zastavilo. Dítě musí cválat ta pravou nohou vpřed a zpět levou. Pokus opakujte.	1. Paže pokrčené v úrovni pasu a pohybující se rytmicky vpřed 2. Krok vpřed vedoucí nohou je následován druhou nohou, která je položenavle nebo lehce za vedoucí nohu (ne před ní) 3. Krátký moment, kdy se obě nohy nedotýkají podložky (chybí letová fáze) 4. Udržíte rytmus v průběhu 4 souvislých cvalových poskoků	Skóre dovedností		
3. Skoky na jedné noze	Minimálně 4,6 metru volného prostoru, dva kužely nebo plastové meče	Umístíte 2 kužely 4,6m od sebe. Řekněte dítěti, aby 4x skočilo na preferované končetině. Dítě skáče tam na preferované noze, zpět na druhé noze. Pokus opakujte.	1. Neoporová pokrčená noha se pohybuje vpřed, aby produkovala sílu pohybu 2. Chodidlo neoporové (pokrčené) nohy zůstává vzadu za skákající nohou (neprotíná osu těla) 3. Paže ohnuté v loktech se pohybují vpřed	Skóre dovedností		

			4. Provede aspoň 4 souvislé skoky na preferované noze než zastaví				
4. Přeskok	Minimálně 6, 1 metru volného prostoru, překážka a páska	Umístíte překážku na podlahu. Nalepte pásku na podlahu ve vzdálenosti 3m od překážky. Postavte dítě na pásku a nechte je rozbíhnout a přeskočit přes překážku. Pokus opakujte.	<ol style="list-style-type: none"> Odráz z jedné končetiny a dopad na druhou končetinu Doba kdy jsou obě nohy ve vzduchu je delší než při běhu Při skoku je horní končetina v opozici k dolní končetině, která překonává překážku 	Skóre dovednosti			
5. Skok snožmo	Minimálně 3, 1 metru volného prostoru a pásku nebo plastové mechy	Vyznačte startovní čáru. Postavte dítě za čáru. Řekněte dítěti, aby skočilo daleko. Pokus Opakujte.	<ol style="list-style-type: none"> Před odrazem jsou kolena ohnutá a paže jsou v zapážení Paže se pohybují silou vpřed a vzhůru zhruba do úrovně hlavy Obě nohy se odtráží i dopadají současně Obě paže jsou při doskoku přeneseny dolů 	Skóre dovednosti			
6. Cval stranou	Minimálně 7,6 metru volného prostoru, rovnou čáru a 2 kužely nebo plastové mechy	Umístíte dva kužely 7,6 m od sebe na rovné čáře. Řekněte dítěti, aby cválalo stranou od kužele ke kuželi. Nechte dítě rozhodnou, na kterou stranu chce začít jako první (levou vpřed nebo pravou). Požádejte dítě, aby cválalo zpět opačnou nohou. Pokus opakujte.	<ol style="list-style-type: none"> Tělo otočeno do směru pohybu bokem, takže ramena zůstávají v rovně s čarou vyznačenou na podložce (hodnocení pouze preferované strany) Krok stranou vedoucí nohou je následován přitážením druhé nohy a nasává krátký moment, kdy se obě nohy nedotýkají podložky (posouzení pouze na preferované straně)(je letová fáze) Čtyři souvislé cvaly na preferovanou stranu Čtyři souvislé cvaly na nepreferovanou stranu 	Skóre dovednosti			

Lokomoční celkové skóre _____

Test míčových dovedností

Dovednost	Pomůcky	Pokyny	Kritéria provedení	Pokus 1	Pokus 2	Skóre
1. Obournutý úder statického míče	10,2cm velký plastový míček, plastovou pátku a odpalovací stojan nebo jiné zařízení na držení míčku	Umístíte míček na stojan v úrovní pasu dítěte. Řekněte dítěti, aby udeřilo míček silně a přímo vpřed. Ukažte, co je přímo vpřed. Opakujte pokus.	<ol style="list-style-type: none"> Preferovaná ruka dítěte drží pátku nad nepreferovanou rukou Nepreferovaný bok/ramena dítěte směřují rovně vpřed Boky a ramena rotují při úderu ve směru švihů Krok nepreferovanou nohou (Váha je přenesena na přední nohu) Dítě se trefí do míčku a ten letí po úderu rovně vpřed 			

2. Dřiblinka jednoruč na místě	Rovný povrch, míč o průměru 20 - 25 cm (pro děti 6 - 10 let staré)	Řekněte dětí, aby alespoň 4x souvisle udeřilo míč bez posunu dolních končetin a po té míč chytilo. Pokus opakujte.	1. Dobř míč jednou rukou zhruba v úrovni pasu 2. Tlačí míč dolů prsty (nepřítlač do míče) 3. Udrží kontrolu nad míčem alespoň po 4 souvislé odrazy míče, neposune chodidla z místa	Skóre dovednosti		
3. Chytání oběma rukama	10,2 cm velký míč, 4,6 metrů volného prostoru a pásku nebo plastovou metu	Vyznačte dvě čáry 4,6 metru od sebe. Dítě stojí na jedné čáře a přihrávající (učitel) stojí na druhé. Učitel hodí míč spodním obloukem a míří na hrudník dítěte. Řekněte dětí, aby chytilo míč oběma rukama. Počítejte pouze pokusy, kdy je přihrávka správná (na hrudník). Pokus opakujte.	1. V přípravné fázi jsou paže ohnuté v loktech a před tělem 2. Paže se natahují proti letícímu míči 3. Míč je chyten pouze rukama	Skóre dovednosti		
4. Kopnutí do svojího míče	Fotbalový míč a průměru 25 cm, pásku nebo plastovou metu, zeď a volný prostor na kopání	Vyznačte čáru 6,1 metru od zdi a druhou čáru 8,5 metru ode zdi za první čárou. Umístěte míč na první čáru (blíže ke zdi). Řekněte dětí, aby se rozběhlo a koplo míč silou do zdi. Pokus opakujte.	1. Pozvolný zrychlený souvislý a nepřetržitý pohyb k míči 2. Dítě provede prodloužený krok či poskok těsně před kontaktem s míčem 3. Nekopající noha stojí blízko míče 4. Kope míč vnitřní nebo vnější částí chodidla	Skóre dovednosti		
5. Hod vrchním obloukem	Tenisový míček, zeď, 6,1 metru volného prostoru	Umístěte na podlahu pásku do vzdálenosti 6,1m od stěny. Postavte dítě za čáru čelem ke zdi. Řekněte dětí, aby hodilo míč silou proti zdi. Pokus opakujte.	1. Napřáh začíná pohybem paže a ruky dolů 2. Rotuje bok a ramena na stranu nepřiferované paže, která při hodu míří na zed' 3. Vykročí vpřed nohou, která je v opozici k ruce, kterou hází 4. Házecí ruka pokračuje po odhodu v pohybu směrem k boku neodhodové strany	Skóre dovednosti		
6. Kutálení míče	Tenisový míček, pásku, dva kužely, zeď, 4,6 metru volného prostoru	Umístěte dva kužely proti zdi, aby byly od sebe 1,2m. Nalepte na podlahu pásku ve vzdálenosti 6,1m ode zdi. Řekněte dětí, aby	1. Přiferovaná paže se pohybuje dolů a vzad až za osu těla, zatímco hrudník směřuje ke kuželům 2. Vykročí vpřed nohou, která je v opozici k ruce, kterou hází 3. Pokrčí kolena, aby snížilo těžiště	Skóre dovednosti		

		poslalo míček silou po zemi a trefilo se mezi dva kužely. Pokus opakujte
--	--	--

4. Vypustí míč těsně nad podlahou, takže míč leť po zemi a neskáče				
	Skóre dovednosti			

Celkové skóre míčových dovedností _____

1a. Poskoky vpřed	Minimálně 9, 1 metru volného prostoru a dva kužely nebo plastové mezy	Umistíte 2 kužely 9, 1m od sebe. Vyznačíte 2 čáry minimálně 9, 1m od sebe pomocí kuželů. Řekněte dítěti, aby poskakovalo od kužele ke kuželi. Pokus opakujte.	1. Krok vpřed je následován poskokem na stejné noze (poskočný krok) 2. Paže ohnuté a pohybují se v opozici k dolním končetinám, aby produkovaly sílu 3. Dokončí aspoň 4 souvislé rytmické poskoky střídavě na levé a pravé noze vpřed						
2a. Hod spodním obloukem	Tenisový míček, pásku, zeď, 4,6 metru volného prostoru	Páskou vyznačíte čáru 4,6 m od zdi. Postavte dítě za čáru čelem ke zdi. Řekněte dítěti, aby hodilo míč spodním obloukem na zeď. Pokus opakujte.	1. Preferovaná paže se pohybuje dolů a vzad až za osu trupu 2. Vykročí vpřed nohou, která je v opozici k ruce, kterou hází 3. Míč je hozen vpřed a bez dopadu na zem se dotkne zdi 4. Ruka po odhodu pokračuje vpřed až do úrovně hrudníku			Skóre dovednosti			
3a. Forhendový úder jednoruč nadhozeného míčku	Tenisový míček, lehkou plastovou pátku a stěnu	Dějte dítěti pátku a míček. Řekněte dítěti, aby zvedl míček a pustilo ho na zem tak, aby se odrazil do výše pasu. Po odrazu míčku od země ho dítě odpálí proti zdi. Pokus opakujte.	1. Dítě udělá nářrah, když se míček odtráhí 2. Krok nepreferovanou nohou 3. Uderí míček proti zdi 4. Pálka pokračuje v pohybu k druhému (nepreferovanému) rameni			Skóre dovednosti			
						Skóre dovedností			

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kristýna Hovorková
Katedra:	Primární a preprimární pedagogika
Vedoucí práce:	Mgr. Zdeněk Rehtik
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Motorika předškolního dítěte v kontextu podmínek v mateřské škole
Název v angličtině:	Motor skills of preschool children in the context of conditions in the kindergarten
Anotace práce:	Bakalářská práce se zaměřuje na vliv podmínek mateřských škol na motoriku předškolních dětí. V teoretické části je popsán vývoj, charakteristika motoriky dítěte v předškolním věku a typy mateřských škol. V praktické části popisují tři mateřské školy, ve kterých jsem prováděla výzkum – vliv podmínek na motoriku. Výsledky jsou znázorněny za pomoci grafů a následně slovně popsány.
Klíčová slova:	Motorika, pohybové dovednost, předškolní věk, mateřská škola, tělesná výchova, podmínky
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis focuses on the impact of preschool facility conditions on motor skills in preschool children. The theoretical part describes the development and characteristics of motor skills in children of preschool age and kinds of preschool facilities. The practical part describes three preschool facilities where I conducted the research of the impact on motor skills. The results are illustrated by using graphs and subsequent verbal descriptions.
Klíčová slova v angličtině:	Motorics, movement skills, preschool age, kindergarten, Physical Education, conditions
Přílohy vázané v práci:	P1: Žádost pro ředitele škol P2: Souhlas rodičů P3: Záznamový arch
Rozsah práce:	58 stran
Jazyk práce:	Český